

NODAĻU SATURS

Pirmā daļa. CIETUMA INDUSTRIJA

1. nodaļa. APCIETINĀŠANA

Kā nokļūt Arhipelāgā. – Jūt, ka tiks apcietināts. – “Par ko?” – Tradicionālā apcietināšana. – Kā noris kratīšana. – Nakts apcietināšanas priekšrocības. – Apcietināšanu klasifikācija. Zinātne par kratīšanu. – Radoši meklējumi apcietināšanas paņēmienos. – Cilvēks nav gatavs pretoties. – Andreja Paula bēgšana. – Apcietināšanas epidēmiju norise. – “Noskaidros un palaidīs brīvībā”, paļaušanās uz likteni. – Bet vai varēja pretoties? – Apcietināšanas tiešums. – Ko apcietināmais domā. – Atvieglājuma sajūta pēc tam, kad ir apcietināts. – Varbūt kliegt? – Kāpēc es klusēju? Manis apcietināšana. – Brigādes komandieris Travkins. – Armijas pretizlūkošanas dienests. – Trīs tankisti. – Dzīvais spiegs. – Atejas humors.

2. nodaļa. MŪSU KANALIZĀCIJAS VĒSTURE

Lielākās plūsmas: “atkulakošana”, pēckara posms un 1937. gads. – Orgāni ir darbojušies vienmēr.

Likšana aiz restēm pirmajā laikā pēc Oktobra revolūcijas. – Ļeņina lozungs par atbrīvošanos no insektiem. – Kā pazīt “insektus”. – VĀK vienreizīgums. – Tautas sacelšanās, aizstāvēt baznīcas. – “Sazvērestības” valsts nomalēs. – Ķilnieku sistēma. – Sarkanā terora būtība. – Sociālistu plūsmas. – Dzimtenē pārbraukušo plūsma. – “Kadeti tuvo aprindu” intelīģence. – Kas pretojās pārtikas vākšanas nodaļām. – Baltgvardu galīgā iznīcināšana. Baržu gremdēšana. – Revolucionārā tiesiskuma apziņa. – Parasto kriminālnoziedznieku plūsmas. – Koncentrācijas nometnes Tambovas guberņā. – Kronštates matroži. – Represiju pastiprināšanās 1921. gadā. – Komiteja palīdzības sniegšanai bada cietējiem. – Studentu apcietināšanas, Maskavas Augstākās tehniskās skolas studentu streiks. – Lielā Pasjansa spēle ar sociālistiem. – Čeka un dzīvas baznīcas piekritēji. – Garīdznieku, reliģijas filozofu, arī vienkāršo ticīgo plūsmas. – “Mūķenes.” – Prostitūtas. – Pirmās nacionālās plūsmas. – Studentu plūsmas. – Virsnieku vārdzināšana. – Viņu ģimeņu

liktenis. – Lemnas kazaki. – Bijusī ierēdniecība. – “Par sociālās izcelsmes noslēpšanu.” – Kam izdevās tikt atpakaļ. – Politiskā Sarkanā Krusta paliekas. – Voikova iesaukums. – Sociālā profilakse. – Varencovs, muzikālie vakari. – Licejisti un juristi. – Inženieri kaitnieki. – Ierobežojumu noteicēji smagsvara vilcieniem. – Tie, kas atsacījušies kļūt par ziņotājiem. – Pirmās publiskās prāvas. – Tautas iesaistīšana izrēķināšanās pasākumos. – Atsevišķās protesta balsis. – “Seši nosacījumi” – izmaiņas inženieru liktenī. – “Meņševiku savienības biroja” prāva. – Nenotikusī “Darba zemnieku partijas” tiesas prāva. Kondratjeva-Čajanova grupa. – Plūsmas, kas nekad neapsīkst (ticīgo, sociālistu, nacionāļu). – Vēsturnieku grupa, 1929. gads. – “Strādnieku opozīcija”. – Trockisti. – Nepmaņi. – “Zelta” plūsma. – Plūsma sakarā ar pasu sistēmas ieviešanu. – “Atkulakoto” plūsma, tās īpatnības. – Termini “kulaks” un “kulaku līdzskrējējs”. – Lauksaimniecības “kaitnieku” plūsma, to, kas nav pildījuši labības nodošanas plānu, “vārpu griezēju” plūsma. – 1932. gada 7. augusta plūsma. – Kirova plūsma. – Sīkās un gadījuma plūsmas. – Desmitais Punkts.

Kriminālkodeksa 58. panta un tā atsevišķo punktu plašāks skaidrojums.

37.–38. gada plūsma. – Trieciens pret vadošiem kadriem. – Nerimstošie aplausi. – Amata vīru un ierindnieku procentuālais samērs. – Iepriekš uzdotais skaitlis. – Parciālās plūsmas: atpakaļ atsauktie padomju spiegi; Ķīnas Austrumu dzelzceļa darbinieki; korejieši; latvieši. – Lielā Pasjansa gals. – Inteliģence. – Sverdlovskas pasniedzēju lieta. – Inženieri. – ĢL. – Pārspilētas un stulbas apsūdzības pilsētās un laukos. – “Vainas” jēdziens – labējais oportūnisms.

1939. gada pretplūsma. – 1939. gada plūsmas: čehi, poļi, rietumukraiņi, rietumbaltkrievi, moldāvi. – Somijas karagūstekņi. – Apcietināšanas un nošaušanas kara sākumā rietumu apgabalos un Baltijā. – “Baumu un panikas izplatītāji”. – Par radiouztvērēju detaļām. – Vāciešu plūsma. – Ielenkumā pabijušo plūsma. – Aresti armijā Tālajos Austrumos. – Ģenerāļu plūsma. – To plūsma, kuri nav bēguši prom no Maskavas. – Plūsma, kam sakars ar armijas pavēli № 227. – Plūsma no okupētajām teritorijām (58.-1.-a), bijušo gūstekņu plūsma (58.-1.-b). – Par ko gan viņus īstenībā sodīja. – “Afrikāņi”. – Kadenko grupa. – Atsevišķu tautu izsūtīšana 1943.–1944. gadā, tās norise. – Vācu un japāņu kara noziedznieki. – Krievu emigrantu plūsma. – Vlasovieši. – Civilpersonas, kas bēgušas no padomu varas. – Kā Rietumos slēpa izdošanu. – *Armia Krajowa* (Dzimtenes armija). – Banderieši. – “Meičas, kam sakars ar ārzemniekiem”. – Spāņu bērni. – Garīdznieku pretplūsma.

Kriminālo un blatņiku plūsmu sistēma. – Dekrētu pulsācija. – “Četru sestdaļu” likums. – Soda mērs – divdesmit pieci gadi. – Sods par sadzīves normu pārkāpumu noklusēšanu. – 1948.–1949. gadā atkārtoti sodītie. – “Bērni

atriebēji. – 1948.–1950. gada plūsmas. – Valsts noslēpumu izpauvēji. – Banderieši un Rietumukrainas iedzīvotāji. – Sociālā profilakse Baltijā. – Kaukāza grieķi. – Ebreji, ārstu lieta.

Cietumi nekad nav stāvējuši tukši.

3. nodaļa. IZMEKLĒŠANA

Kas gan varēja 20. gadsimtā gaidīt spīdzināšanu? – Nevajag uzurdit atmiņas.

Izmeklēšana – dzišana caurulē. – Mākslīgi uzpūstas “lietas” padomju varas pirmajos gados. – Neesošas vainas meklēšana. – Visu noteic šķiriskā piederība. – No turienes neatgriežas. – Vai atzīsties? – Nagans uz galda. – Pratināšana naktīs. – Karstās kameras. – Spīdzināšanas ir bijušas vienmēr. – To arestantu kategorijas, kurus spīdzinās. – Romualda Skirjus grupa. – Personīgā atzišanās aizstāj pierādījumus, Višinska doktrīna. – Spīdzināšanas praktiskais pielietojums. – Viegāka ietekmēšanas līdzekļa priekšrocības. – Psihiskās metodes. – Fiziskās metodes. – Abu kombinācija. – Mērdēšana miega badā. – Izmeklētāju konveijers. – Blakšu bokss. – Karceri. – Bads. – Sišana. – Iemauktu likšana.

Cilvēki nav gatavi izmeklēšanai. – Kā inteligētie pārrēķinās. – Kriminālkodekss un kriminālprocesa kodekss, mums nezināmie panti. – Kā izmanto izmeklējamā izolāciju. – Pārpildītās izmeklēšanas kameras (1918., 1931., 1937., 1945. gadā) un to iedarbība uz izmeklējamā. – Daži spīdzināšanas veidi. – Rjūmina nūja. – Raut aiz bārdas un ūsām. – Visbriesmīgākais. – Kamerā ieteic neturēties pretim. – Ortodoksālu argumenti. – Cik vērti ortodoksāli paši. – Tāds, kas no visa jau atsacījies. – Berdjajevs 1922. gadā. – Ticīgā veciņa. – Kā pratināšanas laikā turējušies kādreizējie krievu revolucionāri. – Cara laika un padomju laika izmeklēšanas salīdzinājums.

Mana izmeklēšana. – Sodrēji no Lubjankas dūmeņiem. Orgāni nemeklē pierādījumus. – Kā izmeklētāji papildzina izmeklēšanu. – Pratināšana pie prokurora. – Divsimt sestais pants. – Ar parakstu apstiprināts klusēšanas solījums.

4. nodaļa. ZILĀS APŠUVES

Mēs savus izmeklētājus neskatām vaigā. – Kā saprast viņu rīcību? – Divničs salīdzina gestapo ar VDM. – Izmeklētāji formulē savus principus. – Viņu rīcības motīvi. – Kā vara apreibina jauno VDB darbinieku. – Uzticība Orgāniem! – Atsvaidzinoša izklaidēšanās. – Ļaut dusmām vaļu. – Seksuālā ziņkāre. – Iespēja iedzīvoties. – Prokurora atriebība. – Izmeklētāju mantkāre. – Uzdzīve. –

VD darbinieki apcietinājumā. – Pašu VD darbinieku plūsmas. – Abakumovs un Rjumins cietumā.

Bet par ko es pats varēju kļūt? – Kāpēc mēs negājām uz IeTK skolām. – Kā cilvēku pārveido uzpleči. – Mans pirmais etaps. – Virsniēka soma. – Sašutums vezumnieku virtenē. – Es esmu virsniēks! – Šķirtne starp labo un ļauno. – Labie VD vīri. – Leitnants Ovsjaņņikovs. – Veras Korņejevas noturētā lekcija VD kancelejā. – D. P. Terehovs, augstākais tiesnesis. – Lielās Mājas brīvdiena. – Ne viss ir labs, kas labs mums rādās. – Debesu krāsa. – Jagoda un svētbildes. – Ļaudarības daba. – Ideoloģijas loma. – Ļaudarības sliēksnis.

Ļaudaru nosodījums Rietumvācijā un to žēlošana pie mums. – Kā lai attīrās Krievija?

5. nodaļa. PIRMĀ KAMERA – PIRMĀ MĪLESTĪBA

Lielā Māja Ļeņingradas blokādes laikā. – Pirmā izmeklēšanas kamera! – Suhanovka. – Suhanovkas izmeklēšanas viennīca. – Mēs – cilvēki!

Mana ieiešana pirmajā kamerā. – Identificētājrelejs. – Cietums, tas vēl nav gals. – Patīkamā dzīve.

Iepriekšējās paaudzes. – Dzīve Lubjankā tās agrīnajā laikposmā. – Anatolijs Fastenko. – 1905. gada 17. oktobra amnestija. – Tie, kuri tajos gados bēga. – “Potjomkina” matrozis no Kanādas. – Mēs visu nespējam saklausīt.

Padomju formācijas inženieris. – “Ja man lemts būtu mirt.”

Dienas kārtība Lubjankas cietumā. – Tā radusies apzināti vai nejauši? – Arnolds Suzijs. – Rīta uzturs. – Cietuma ārsts. – Mūsu tiesības. – 53. kamera. – Pastaigas laukumīņš uz Lubjankas jumta. – Kaut kas no igauņu vēstures. – Lubjankas bibliotēka.

Jurijs Jevtuhovičs, viņa dzīvesstāsts. – Termins “vlasovietis”.

Dienas beigas Lubjankā. – Cietumnieku līdzjutēji pirmsrevolūcijas laikā. – Cietuma zīmes.

“Ķeizars Mihails”.

Kara beigu brīdis cietumā.

6. nodaļa. TAS PAVASARIS

Krievu karagūstekņi, Oktobra revolūcijas gadā dzimušie. – Kā viņi atgriezās. – Ko bija pārdzīvojuši. – Dzimtene bija tos trīskārši nodevusi. – Mūsu pakļaušanās iepriekšējiem pieņēmumiem. – No kurienes tik daudz nodevēju? – Gūstā krišana netiek atzīta. – Kā tikt ārā no gūstekņu nometnes. – Spiegi uz

laiku. – Visuzticamāko sodīšana. – Pārbaudes un filtrācijas nometnes. – “Ak, ja es to būtu zinājis!”

Ģenerāļa Vlasova biogrāfija. – Pretpadomju brīvprātīgo formējumi kara pirmajos gados. – Hitlers baidās radīt krievu bruņotos spēkus. – Vlasova aģitācijas braucieni. – Vlasoviešu cerības uz sabiedrotajiem. – Vlasoviešu kauju epizodes. – Kāds jātnieks dzen gūstekni. – Brjanskas Loktjas brigādes liktenis. – Atļauja krievu divīziju formēšanai 1944. gada rudenī. – Krievijas tautu atbrīvošanas komiteja, Prāgas manifests. – Krievu pirmā un otrā divīzija sevi parāda pirmo un pēdējo reizi. – Rietumu neizpratne. – Veltīgā kapitulācija. – Pārējo liktenis. – Anglija izdod kazakus. – Rūzvelts un Čērčils?... – Angļu koncentrācijas nometnes. – Vlasoviešu vispārējais raksturojums.

Krievu emigrantu likteņi. – Kā viņus sagaidīja dzimtene. – Kā kropļoja kriminālkodeksu, lai tos apsūdzētu. – Pulkvedis Jasevičs. – Igors Troņko, manas paaudzes cilvēki emigrācijā.

Cietuma leģenda par Altaju. – Amnestijas gaidas tajā pavasarī. – Sprieduma saņemšana Butirku “vakzālē”.

7. nodaļa. MAŠĪNTELPA

Kā tika pasludināti OSO spriedumi.

Administratīvie spriedumi pirmsrevolūcijas laikā. – VPP troika. – Troikas. – To pārformēšana un attiecības ar OSO. – Burti soda pantu vietā. – OSO priekšrocības pretstatā tiesai. – Spriedums meklē vainīgo.

Slēgtās politiskās tiesas. – Salīdzinājums ar agrāko Krieviju. – Advokāti apsūdzētāju lomā. – Sprieduma iepriekšnolemība. – Kodeksa paplašināts skaidrojums. – Slepēnās instrukcijas. – Attaisnojoša sprieduma bezjēdzīgums. – Pāvela Čulpeņova lieta. – Gadās tribunālā arī vēl tā. – Es tiekos ar Augstāko tiesu.

8. nodaļa. LIKUMS – VĒL MAZS BĒRNS

Mēs visu aizmirstam... – Čekas “ārpustiesas izrēķināšanās”. – Čekista minētais nošauto skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem datiem Krievijā. – Tiesas pēc Oktobra. – Tautas tiesu un revolucionāro tribunālu līdzība. – Dzelzeļu tribunāli, Iekšējās apsardzības tribunāli. – Revolucionāro kara tribunālu nodibināšana un to darbības principi. – Nošauto skaits 1920. gadā. – Tribunāli kā kaujas vienības. – Kad atkrīt apelācijas tiesību jēga. – To gadu sāpīgās brūces. – Zemnieku sacelšanās. – Rjazaņas tribunāls tiesā tolstoļieti. – Kriļenko runu grāmata. – Padomju

tiesas vispārējie uzdevumi. – Avīzes “Russkije Vedomosti” lieta. – Maskavas revolucionārā tribunāla trīs izmeklētāju lieta. – Kosireva lieta. – 1919. gada februārī čekai radušās nepatīkšanas. – Baznīcas darbinieku (Samarina u. c.) tiesas prāva. – Zvenigorodas trauksmes zvans. – Baznīcu prāvas provincē, uzbrukumi baznīcām un klosteriem. – 1920. gada cirkulārs par svēto piņļu likvidēšanu. – Boļševistiskā nostādne jautājumā par inteliģenci. – Taktiskā centra tiesas prāva. – Kā tas īstēnībā noritēja. – Taganceva lieta.

9. nodaļa. LIKUMS AUG LIELS

Kurināmā rūpniecības galvenās pārvaldes tiesas prāva. Tiesu sarosīšanās pēc pilsoņu kara. – Inženiera Oldenborgera lieta.

Bads Pievolgā un baznīcas vērtslietu konfiskācija. – Maskavas baznīcu tiesas prāva 1922. gadā. – Petrogradas baznīcu prāva. – Eseru tiesas prāva. – Masu niknuma kampaņas mēģinājums. – Spīdzināšana ar nāves draudiem.

Savinkova lieta. – Viņa nāve.

10. nodaļa. LIKUMS IR NOBRIEDIS

Ļeņina jaunā doma – inteliģences izsūtīšana uz ārzemēm 1922. gadā. – Jēdziena “kaitniecība” dzimšana. – Šahtu tiesas prāva. – Neveiksme ar Paļčinski, fon Meku un Veličko. – Rūpniecības partijas tiesas prāva. – Vai Maskavas paraugprāvas slēpj sevī kādu mīklu? – Meņševiku savienības biroja tiesas prāva un kā tā tika inscenēta. – M. Jakubovičs.

Tiesas prāvas laikā no 1937. līdz 1938. gadam. – Vai mīkla? – Vai viņi bija tik īsteni revolucionāri? – Kandidātu izraudzīšana lomām. – Slepēnība Buharina dzīves pēdējos mēnešos.

Kadijas lieta, prāva rajonā. – Kāpēc valstī nenotika atklātās prāvas.

11. nodaļa. AUGSTĀKAIS SODA MĒRS

Nāvessoda atcelšana Elizabetes valdīšanas laikā. – Viņas pēcteču mērenība. – Taganceva sniegtie dati par nāvessodiem 19. un 20. gs. mijā. – Nāvessoda vēsture boļševiku laikā. Tā atcelšanas liekulīgums, viltības un iešana pa apkārtceļiem. – Trīsdesmito gadu nāvessodi, seši Carskoje Selo zemnieki. – Nošaušana 1937. un 1938. gadā. – Pēdējo Staļina varas gadu likloči.

Piemēri, par ko piesprieda nošaušanu. – Ģenerālleitnanta Ignatovska grupa. – K. Strahoviča glābjošais dusmu uzliesmojums. – Ja paskatās viņu

fotogrāfijas... – Pēdējo mirkļu izjūta. – Nāvinieku ciešanas pārpildīto cietumu ikdienā. – Kāpēc tik ilgi turēja kamerā pēc nāves sprieduma pasludināšanas? – Nāvinieku un izmeklētāju zinātniskās nodarbes. – Nāvinieku kamera kā izmeklēšanas paņēmieni. – Nepretošanās psiholoģija. – V. Vlasovs gaida nāves sprieduma izpildīšanu. – Kiņšmas cietuma nāvinieku kameras. – Diennakts ritms. – Jesauls Homenko. – Bendes apvainošana. – Kā Vlasovs uzņēma apžēlošanu.

12. nodaļa. IESLODZĪJUMS CIETUMĀ

Krievu cietuma režīma vājināšanās 20. gs. sākumā. – Padomju cietuma režīma pastiprināšanās kopš 1918. gada. – Politiskais režīms. – Arestantu aizstāvēšanās padomju cietumos. – Eseri Solovku mūku mītnēs (1922–1925). – Verhņeuraļskas izolators no 1925. gada.

Bada streiku spēks cara laikā. – Bada streiku aizkavēšana divdesmitajos gados. – Apspiešana trīsdesmitajos. – Piespiedu barošana. – Bada streiks kā kontrrevolucionāra darbība. – Kā Jaunā Tipa Cietums uzvarēja bada streikus. – Nav sabiedriskās domas!

Sociālistu gals Lielajā Pasjansā. – Viņu nošķiršanās no “kaeriem”. – “Politi” “kaeru” acīs. – Trockistu un komunistu nošķiršanās.

Kam paredzēts ieslodzījums cietumā. – Centrālcietumu nostiprināšana un paplašināšana padomju varas laikā. – Politizolatoru režīms. – Un kā arestants to panes. – N. Kozirevs, notikušais brīnums ar astrofiziku.

Otrā daļa. MŪŽĪGĀ KUSTĪBA

1. nodaļa. ARHIPELĀGA KUĢI

Labi izveidotā sistēma. – Kā ieslodzīto sēdina zekvagonā. – Kā to var iztēloties blakusvilcienā? – Termina “Stolipina vagoni” rašanās. – Kā šis vagoni iekārtots. – Cik pilnu to pielādē. – Siļķe un bez ūdens, kāpēc tā. – Ateja zekvagonā. – Politisko sajaukšana ar kriminālajiem.

Politisko privilēģijas cara cietumā. – Pirmā sastapšanās ar blatnījiem. – Ierasto priekšstatu laušana. – Pēc Piecdesmit Astotā panta notiesāto atrautība un bezspēcība. – Blatniju patvaļa. Kā to pamato Kriminālkodekss un marksisms. – Konvoja piedalīšanās blatniju izdarītajā laupīšanā. – Konvoja tiešā laupīšana, tās paņēmieni.

Kā arestanti uzzina savu maršrutu. – Kā no zekvagona nosūtīt vēstuli.

Lai nekas nepieder! – Skatīties, atcerēties. – Notikums ar Maksu Santēru. – Notikums ar Ivanu Koverčenko. – Ēriks Andersens klausās krievu meiteni.

“Pendelis” ieslodzīto vagonā. – Izlādēšana. – Kā jāsēžas zemē. – Brīvo žēlastības dāvanas. – Iemīli tādus brīžus! – Sakrampēties elkoņos! – Ķerties aiz papēžiem! – Atpaliecējiem uzrīdīt suņus.

Dvīdesmito gadu melnās bertas. – Pēckara krāsojums.

Melnās bertas iekšpuses iekārtojums. – Kā tur izrikojas blatniji. – Apakšpulkveža Ivanova sastapšanās.

2. nodaļa. ARHIPELĀGA OSTAS

Kā sastādīt ostu karti. – Kopējais tajās. – Dažādu pārsūtīšanas cietumu salīdzinājums dažādos gados. – Ziemeļu pārsūtīšanas nometnes. – Cietumi bez parašām, un kā tad rīkoties? – Pārsūtīšanas cietumu pirtis. – Dienderi pārsūtīšanas cietumos. – Kuņas. – Blatniju viltības. – Politisko pretošanās retie gadījumi. – Mans pazemojums Krasnaja Presņā.

Pirmā vēstule pēc aresta. – Sieviete virs Kuibiševas pārsūtīšanas cietuma. – Nākamie pieminekļi Arhipelāgam? – Plašais redzesloks pārsūtīšanas cietumā. – Ēriks Arvīds Andersens un viņa dzīvesstāsts. – Masu pārsūtīšanas bezjēdzības. – Un individuālās tāpat. – Pārsūtīšanas cietums kā atpūta. – Smagie darbi pārsūtīšanas cietumos. – Cik grūti atsacīties no varas.

Krasnaja Presņa 1945. gadā. – Maršruts par iedoto kukuli. – Dvēseles atbrīvošana, atsakoties no pasaulīgas rosīšanās. – Termiņu maiņa. – “Pircēji” pārsūtīšanas cietumos. – Verdzeņu tirgus. – Specnoriņotā pamācības. – Par katru cenu?

3. nodaļa. VERGU KARAVĀNAS

“Sarkano ešelonu” priekšrocības valsts interesēs. – Preču vagona sagatavošana. Ešelona sagatavošana. – Slēpšana no iedzīvotājiem. – Ešelonu došanās ceļā no Orlas 1938. gadā. – Iekāpšanas tehnika. – Kratīšanas paņēmieni. – Konvojs iedzīvojas mantā. – Blatniji sarkanajā vagonā. – Nekārtības pārtikas izsniegšanā. – Nakts pārbaudes ar āmuriem. – Bojāeja no aukstuma. – Ešelonu ilgie pārbraucieni un operatīvais pilnvarotais. – Uz šaursliežu dzelzceļa vilciena platformām. Ešelona sagaidīšana paredzētajā vietā stiprā salā. – Kad nav nekādas nometnes.

Etapi baržās uz Ziemeļiem. – Blatniji šeit. – Pretošanās gadījums. – Kuģi uz Kolimu. – Ugunsgrēks uz “Džurmas” 1939. gadā. – Tālākie etapi pa Kolimu. – Laupīšana, sagaidot Magadanā.

Kājnieku etapi Ziemeļos. – Uzturs. – Nošaušana ceļā. – Dzišana ar nūjām. – Kājnieku etapi pilsētās divdesmitajos un trīsdesmitajos gados. – Visi veidi ir cits par citu sliktāki un nākamībā būs vēl sliktāk.

4. nodaļa. NO SALAS UZ SALU

Laimīgs gadījums, ko piedzīvo specnorīkotais. – Speckonvojs. – Kā mani paņēma no soda nometnes. – Leģenda par bodītēm. – Iespaidi, braucot brīvo vidū. – Atvieglojuma sajūta, atgriežoties Arhipelāgā.

Pasaule nav liela! – Arestantu telegrāfs. – Zinātniski tehniskā biedrība kamerā. – Timofejevs-Resovskis. – Arestanta svētlaimīgais miegs. – Butirku 75. kamera, cilvēki. – Vakara lekcijas. – Gūstekņu uztvere.

Butirku baznīca, arestantu ikdienas dzīve tajā. – Rumāņu spiegs Vladimire-sku. – Pēckara jaunieši Butirkos. – Gammerovs. – Ingals. – Lepošanās ar iesēdināšanu. – Studentu dziesma. – Jaunā paaudze – uz kuriem?...

NODAĻU SATURS

Trešā daļa. IZNĪCINĀŠANAS DARBA NOMETNES

1. nodaļa. AURORAS PIRKSTIŅI

Kad aizsākās padomju koncentrācijas nometnes. – Ļeņina prasības sodu sistēmai. – Cik mums izmaksāja pēcoktobra iekšējā apspiešana. – Daži skaitļi par agrāko Krieviju. – Ļeņina neapmierinātība par pirmajiem represiju apmēriem. – Padomju pirmo cietumu vājās vietas. – Pirmsrevolūcijas laiku cietumu kalpotāju izmantošana. – 1918. gada 6. jūlija apvērsums – Spaidu darbs no Marksa līdz Višinskim. – 1918. gada 23. jūlija instrukcija, Arhipelāga sākums. – Vissavienības Centrālā Izpildkomiteja rada spaidu darba nometņu tīklu, 1919. gada pavasarī.

1918. gada 5. septembra dekrēts par Sarkanā Teroru un koncentrācijas nometņu dibināšana. Kam spēks, tam vara. Kurus slodzīja koncentrācijas nometnēs. – Kur tās iekārtoja. – Režims Rjazaņas koncentrācijas nometnē 1921. gadā. – 1920. gada nometņu statistika. – Agrīnās spaidu darbu nometnes. – 1922. gada statistika. – Ieslodzījuma vietu galvenās pārvaldes dibināšana. – Nolaistība, bads, mirstība. – Stāvoklis nometņu apsargāšanā. – Nometņu sistēmas paplašināšanās 1923. gadā. – Nometņu pārapdzīvotība. – Slēgto ieslodzījuma vietu un izolatoru pārsvars. – Prasības pavairot nometnes arī turpmāk. – Centrālo pārvalžu administratīvie pārkārtojumi.

2. nodaļa. ARHIPELĀGS IZNIRST NO JŪRAS

Solovku salas. – Solovku klostera dibināšana un tā uzplaukums. – Izmantošana par cietoksni. – Klosters cietums. – Padomju leģenda par spīdzināšanām tajā. – Klosters izmantošana pirmajos padomju gados. – Aizdedzināšana un izlaušanās. – Mūku padzišana. – Ieradušies čekisti. – Pirmās Īpašas nozīmes nometnes.

Kemas pārsūtīšanas punkts un kārtība tajā. – Leģendārais rotmistrs Kurilko. – Uz Solovkiem pa ledu un ar kuģi. – Solovku gars, Arhipelāga aizmetnis. – Karceri un Āvas kalna kāpnes. – Citi izrēķināšanās veidi Solovkos. – Solovku

fantastika. – Naudas zīmes. – Solovku žurnāls, teātris, novadpētniecības biedrība. – Nevienu šavienu uz citu mērķi, tikai uz ieslodzīto. – Nošaušana zem Zvanu torņa dienas laikā. – Apšaušanas ceļš. – Virsnieki pirms nāves. – Solovku nometnes paplašināšanās. – Savaldīt ar šausmām! – Ieslodzīto atlases sastāvs. – Labā toņa paņēmieni. – Georgija Osorgina pirmsnāves dienas. – Solovku sajauktā gaisotne, vispārējās nolemtības neizpratne. – Baltgvardi Solovku pārvaldē. – Baltgvardu Administratīvās daļas cīņa pret čekistisko Informēšanas un izmeklēšanas daļu. – Stukaču atmaskošana. – Naftālija Frenkela formula.

Solovku saimniecības izputināšana čekistu laikā. – Sliktais ēdiens, skorbutis, dzīves grūtības un pārestības. – Slepkaķības Golgātas kalnā. – Golgātas Krustā sistā svētmītnes vēsture. – 1928. un 1929. gada epidēmija Solovkos. – Nākamā Arhipelāga dzīves apstākļu iezīmēšanās. – Tālīnie darba komandējumi. – Solovku pāriešana uz ekonomikas sistēmu. – Lielceļu būve kontinentālajā daļā. – Grupveida nāves sodi par normu neizpildi. – Darba apstākļi. – Solovki sāk ļaundabīgi izplatīties. – Brīvo cilvēku un zeku atšķiršana. – Bēgšana no Solovkiem. – Grāmatas par Solovkiem Eiropā. – Gorkijs apmeklē Solovkus. – Kemas epizode. – Nometnes apskate. – Epizode ar zēnu taisnības milētāju. – Gorkija uzslavas Solovkiem. – Viņa uzvedības motivējums? – Masveida apšaušana 1929. gada 15. oktobrī. – Garīdznieka dēls Uspenskis. – Šīs bedres izskats pēc 45 gadiem. – Zariņa laikmets. – Patieso pareizticīgo nomērdēšana Mazajā Zaķu salā.

Solovki pārvēršas sadzīves noziedznieku nometnē. – Zagles un prostitūtas. – Pārkaldināšana. – “Sacensība un trieciendarbs” Solovkos. – Zagļu “komūna”. – “No mums visu – mums neko.” – Piecdesmit Astotais ārpus darba kolektīviem. – Piecdesmit Astotā aizvākšana no Solovkiem. – Novaja Zemļas zeki.

3. nodaļa. NO ARHIPELĀGA ATDALĀS METASTĀZES

Arhipelāgs iegūst ekonomisku jēgu. – Tautas Komisāru Padomes lēmums (1928. gads) par nometņu paplašināšanu un spaidu darbu neapmaksāšanu. – Solovku vēzis izplatās pa Ziemeļiem. – Galveno zīmīgāko nometņu izveidošanās. – Administrācijas organizācija. – Nometnes visos PSRS apgabalos. – Kam tuvējās, kam tālās.

Katorgas darbu atvieglināšana un samazināšana Krievijā pēdējos gadu desmitos. – Arestantu saprātīgais darbs tolaik. – Režīms kļūst nežēlīgāks padomju laikā. – Naftālijs Frenkels, Gulaga nervs. – Viņa pirmsnometnes un nometņu laika biogrāfija. – Gulaga galveno principu atklāšana. Tā seja.

Padomju grāmata par Baltās–Baltijas jūras kanālu. – Tās vēsture. – Kā noritēja 120 rakstnieku brauciens. – Daži autori. – Gorkija radošā nostādne. – Autoru

viedoklis. – Oficiālo murgu atkārtošana. – Kanāla vadošo čekistu slavināšana. – Gorkijs un čekisti. – Būvdarbos neviens nemirst. – Cilvēciskā izejviela.

Kāpēc Staļins iecerēja Baltās–Baltijas jūras kanālu. Tempi. – Darbu apjoms. – Ne kapeikas valūtas. – Kanāla upuri, kas nav tam sagatavoti. – Darba apstākļi. – Alu laikmeta tehnika. – Atšķirība no piramīdu celtniecības. – Inženieru atjautība. – Jagodas uzstājība. – Propaganda un sociālistiskā sacensība. – Balstīšanās uz blatnījiem pret sociāli svešajiem. – Zādzību triumfs. – Haotiskā dzīve un haotiskie darba ritmi. – Šmugulis – kontrrevolūcijas ierocis. – Trieciens pēc trieciena. – Kanāla būvdarbu pabeigšana. Vadoņu izbrauciens. Rakstnieki.

Kāds likās Baltās–Baltijas jūras kanāls bijušajiem solovkiešiem. – Un bēgļiem no Ukrainas? – Izmiršanas ātrums. – Cik zeku bija Arhipelāgā 1933. gada sākumā. – Vakars pie kanāla Vitkovska skatījumā. – Kā ar Baltās–Baltijas jūras kanālu ietaupīja. – Iemūžināt slepkavas. – Mana pastaiga Poveņecas apkaimē. Saruna ar apsargu. – Kanāla nederība un stāvēšana dikā.

Kanālu būvdarbos visgrūtākais – tēlot sabiedrisko dzīvi. – Audzināšanas uzdevuma deklarācija. – Kanāls Maskava–Volga. – Sacensība un trieciendarbs. – “Volgai nav brīvdienu.” – Politiskā audzināšana. – Spaidu darbs kā... iekšēja nepieciešamība. – Volgas kanāla tehnika. – Trieciennieku salidojumi, – Nometni nedrīkst arī pārslavēt! – Idejiskuma materiālie stimuli. – Ieskaites, ņemot vērā šķirisko viedokli. – Pašpiestiprināšanās, kad nav citur kur dēties. – Sacensības trokšņa otra puse. – Stulbais atgadījums ar kalēju Paramonovu. – Tieslietu darbinieki nosoda ieskaites. – Represijas, nevis atvieglinājumus. – Kolektīvā atbildība. – Kas nometnes brigāde ir patiesībā. – Darba kolektīvs Volgas kanāla būvdarbos. – Tīrīšana darba kolektīvā. – Kanālmiešu dziesmas. – Ko nozīmē “čivināt”

4. nodaļa. ARHIPELĀGS PĀRAKMEŅOJAS

Staļins, 1933: satriekt mirstošo šķiru atliekas. – Ieiešana sociālismā, maksimāli nostiprinot nometnes. – 1937. gadu paredzēja jau iepriekš. – Arhipelāga iemītnieku pieplūdums. – Nometņu režīms kļūst pilnīgi nežēlīgs 1937. gadā. – Apsardzes militarizēšana. – Novērošanas komisiju likvidēšana. – Nometņu priekšniecība kļūst neatkarīga no saimnieciskā plāna. – “Konservu bundžas uzaušu jums kājās!” – Epidēmijas. – Urkas – nometņu trieciennieki. – Samazināt ieslodzīto skaitu. – Kolima – Arhipelāga cietsirdības pils. – Ko iespēj ēst zeks. – Sodi tiem, kuri neizpilda normas. – Nāves kariete. – Izolators kolimiešu gaumē. – Vienkārši – ar pistoli. – Garaņina iecelšana. – Jauni spaidi. – Garaņiniskās apšaušanas. – Apšaušanas Serpantinkā. – Termiņu pielikšana. – Liecinieki no Kolimas.

Kā Arhipelāgu ietekmēja padomju-vācu kara sākšanās. – “Līdz īpašam rikojumam.” – Un vēl virs tā. – Kara gadu uzturs. – “Kurš kara gados nav sēdējis, tas nezina, kas ir nometne.” – Trūkumu attaisnošana. – Otro termiņu piespriešana. – Nosūtiet mani uz fronti! – Sirds dāsnums. – Patriotisma ekspluatēšana. – Mamulova nometne Hovrinā. – Izrēķināšanās ar galveno inženieri. – Nedrošā trūcīgā dzīve Piemaskavas nometnēs.

Metastāzes aizvien vēl izplatās. – Noriļskas nometne. – Kazahijas nometnes. – Sibīrijas nometnes. – Ziemeļu nometnes. – Apgabalu nometnes. – Nometnēs veseli ciemi. – Staļina uzdevums Frenkelam. – Dzelzceļu celtniecības nometņu Galvenā pārvalde. – Gulaga pārkārtošanās pēc nozaru principa. – Vadišanas decentralizācija kara gados. – Frenkels. Uzvedības raksturierzīmes. – Bendes mirst ar godu.

5. nodaļa. UZ KĀ TURAS ARHIPELĀGS

Cesarēviča–Svobodnija. – Ekonomiskā vajadzība pēc nometnēm. – To teorētiskais pamatojums, sākot ar Marksa laikiem. – Nevis vaina, bet šķiriska cēlonība. Nevis sods, bet sociālās aizsardzības līdzeklis. – Un tomēr – kā apvienot ar labošanu. – Ne jau visiem. – Leģendārais Labošanas darbu kodekss. – Panti par mocību aizliegšanu. – Tuvredzīgie ārzemju novērotāji. – Noziegusies meitene pie sardzes mājas. Uguns.

Dzimtcilvēki un zeki, dzīves apstākļu salīdzinājums. – Ne jau par labu zekiem. – VK(b)P atšifrējums.

Darba stimulu meklējumi komunisma apstākļos. – Arhipelāga trīs pilāri. – Uzturdeva. Kas tas ir. – Un ja kāds izvairās no jebkādiem stimuliem. – Brigādes un brigadieru. – Savstarpēja palīdzība dažās brigādēs. – Kāds tur brigaderis. – Kāda izeja ir cilvēkiem? – Divu priekšniecību sistēma. – Katras sistēmas īpatnības. – Divu plānu sadursme. – Priekšniecība savā starpā nenaudojas. – Valsts normas – un šmugulis. – Tehniskie zeki, kas rada šmuguli. – Kā V.G. Vlasovs iekārtojās nometnē. – Viņa izdarība ar nenocirsto mežu. – Kā šmugulējās kompleksajās brigādēs. – Šmugulis vērsās plašumā. – Bez šmuguļa un amonāla mums nebūtu arī kanāla.

6. nodaļa. FAŠISTUS ATVEDUŠI!

Vasarīgs brauciens kravas mašīnā Maskavas apkārtnē. – Kā arestanta acis redz pasauli. – Piecdesmit Astotā – “fašisti”. – Jaunās Jeruzalemes nometnītes zona. – Pirmā sastapšanās ar nometnes dzīvi. – “Kurš nestrādā, tam nebūs ēst!” – Pirmā

diena nometnē. – Amats saskaņā ar militāro pagātņi. – Pavēle armijā un pavēle nometnē. – Blatņiju izrēķināšanās ar Akimovu. – Es neprotu vadīt. – Sapnis par dzīvi laukos. – Ortodokss Matroņina. – Esmu atstādināts no amata. – Cik tālu noved lepošanās ar virsnieka tērpu. – Ingals un Kampesino. – “Un žēlastību negaidu no jums...”

Amnestētie bitoviki gaida maiņu. – Sistēma, kas nav savienojama ar cēlsirdību. – 1945. gada 7. jūlija lielā staļiniskā amnestija. – Kādā veidā tā skāra dezertierus un karotājus. – Zubovu laulātā pāra lieta. – Atbildēt uz amnestiju ar divkāršu darba ražīgumu. – Sadzīves noziedznieku atbrīvošana Jaunajā Jeruzalemē.

Ceha karaliene. – Vagonetes uz žāvēšanas kameru. – “Trasē lietus nekad nelīst.” – Barona Tuzenbaha sapnis. – Rietumu un Austrumu jaunieši. – Jūras māli. – Zona tumsā.

7. nodaļa. IEZEMIEŠU IKDIENA

Nometņu darbu paraugi. – Mežu ciršanas paņēmieni. – “Bezasins nošaušana.” – Vai “Mirusājo namā” klājas grūti? – Norma dekabristiem un Šalamovam. – Meža ciršana prožektoru gaismā. – Darbs salā zem 50 grādiem. – Nometnes uztura erzacprodukti. – Žurga. – Labāk putru neiedod... – Skriešus uz izvadi. – Ēdināšana pirmsrevolūcijas katorgā. – Bet kolhoznieki zekus apskauž... – Saimnieciskais aprēķins. – Arhipelāga iezemiešu apģērbs. – Apavi. – Lēģernieku izskats tuvplānā. – Baraka un barakas vietā. – Kad apdzīvojama telpa nav apdzīvošanai derīga. – Kukaiņi. – Brigādes maize konvoja apsardzībā. – Dzīves nenoteiktība: etapi, pārkārtojumi, kratišanas. – Brigādes loceklis. Sasaistības sajūta. – Jaunas nometnes aizsākšana ziemā.

Cilvēka pazemošana līdz dzīvnieka stāvoklim. – Kas ir Bads. – Mirlas. – Miršanas veidi. – Kāpēc jāatceras? – Mirla teorētiķis. – Zemnieks par mirlu nekļūst?

Kā es rakstu šo grāmatu, izjūtas un apstākļi. – Labākās grāmatas mēs iepazīstam par vēlu. – Šalamova un manas pieredzes salīdzinājums. – Domstarpības sanitārās daļas jautājumā. – Nometnes sanitārā daļa – apspiešanas posms. – Ārsts un sēdināšana karcerī. – Ārsts un nelaimes gadījums darbā. – Komisēšana. – Sanitārā daļa un pašsakropļošanās. – “B” grupas ierobežojumi un ceļi, kā tos apiet. – Nometnes slimnīciņu nožēlojamais stāvoklis. – Bet kā bija Dostojevskā laikā? – Sanitārā daļa un uzturs nometnē. – Sanitārā daļa un darbs – tā nav pretstatīšana. – Ivanam Deņisovičam nav citas izejas – tikai strādāt. – Atpūtas punkti un netaisnība. – Pašsakropļošanās veidi. – Invalidu noaktēšana. – Miljonu zagļi izpērkas. – Piecdesmit Astoto nenoaktē.

Nāve kā atbrīvošanās veids. – Cik uzreiz nomira. – Kā apstrādā miroņus. – Apbedīšana bez zārka un apakšveļas. – Iznīcinātā Kengiras kapsēta. – Lietu sadzīnināšana nometnēs.

No smiltīm virves vīt. – Visu tikai sev. – Nometnē radusies draudzība. – Nometnes sieva. – Un uz satikšanos atbraukusi istā. – Nometņu sievietes, kas tiesātas uz dekrēta pamata. – Nastja Gurkina un ārzemnieku koferi. – Grāmatvedis Šitarevs. – Cietumsods par maizes kartītēm.

8. nodaļa. SIEVIETE NOMETNĒ

Sievietes īpatnības nometnē. – Kā sievietes pacieš cietumu. – Izklaidēšanās. – Netīrība nometnēs. – Dienderi izraugās atvestās sievietes. – Viegļā un grūtā izvēle. – “Šeit visas tā dzīvo.” – Kā padevās M. – Panna ceptu kartupeļu. – Šalašovka. – Sieviešu barakas jūklis Krivoščokovā. – Veneriskās slimības. – Koli-mas “tramvajs”. – Sievietes darbs jauktā brigādē, sieviešu brigādē un sieviešu nometnes punktā. – Piespiesta izlaidība. – Sievietes strūdzinieces. – Kā sievieti izkropļo. – Celtņa vadītāja Napoļnaja. – Ja nav citas jaunības un ir tikai tā, kas nometnē. – Instrukcija tiesām par laulību šķiršanu ar ieslodzītajiem. – Izšķirt kopā sagājušos. – Nometnes mīlestības skarbums. – Risks un samaksa. – Ne jau visiem. – Kad nometnes mīlestība kāpj pāri dzeloņstieplēm. – Atšķiršana no bērna. – Noniecinošie vārdi zeku valodā. – Bērna pirmais gads. – Bērnu māja vai māja? – Aborti nometnei izdevīgi. – Mātes pienākumu problēma ieslodzītajai. – Kristības. – Atsevišķas amnestijas mātēm. – “Mamma” Taškentas stacijā.

Vīriešu atdalīšana no sievietēm pēc kara. – Sieviešu darbu padara grūtāku. – Grūtniecības kļūst biežākas. – Kopošanās caur dzeloņstieplēm. – Nošķiršanas sienu būvēšana. – Sarakste ar nepazīstamiem. – Laulības ar nepazīstamiem. – Lesbietes. – Jaunas jūtas pret operatīvo pilnvaroto. – Vispārēja nošķiršana kā ražošanas stimulētāja.

9. nodaļa. DIENDERI

Kurus tā sauc. – Cik viņu ir daudz. – Paliiek dzīvi tieši dienderi. – Nenoteiktības klasifikācija. – Saimnieciskās daļas priekšrocības. – Nometnes arodu skala. – Zonas dienderi un viņu privilēģijas. – Ražošanas dienderi. – Kāpēc Piecdesmit Astotais jānorīko tikai vispārējos darbos. – Un kāpēc tie jāatsauc atpakaļ par dienderiem. – “Izmantot tikai vispārējos darbos.” – “Komunistiskais Manifests” pārspēts.

Dienderu stāvokļa morālais aspekts. – Diskusija par dienderiem un darbarūķiem. – Pāvels Čulpeņovs 7 gadus meža darbos. – Vai darbarūķim ir tiesības

nenīst savu darbu? – Kas tur ekspluatācijas ķēdi? – Tā pati problēma visā mūsu sabiedrībā. – Zonu dienderi, izraudzišana atkarībā no zvērīguma. – Dienderu tipi. – Bet priekšniecība spaida arī dienderus. – Ja neņēma tieši, tad lietoja netieši. – Kā tika uz augšu? Kā uzvedās? Ja nebija kaitīgs, vai tad darīja citiem ko labu? – Izdzīvošana – bet uz kā rēķina.

Atestēšana ar paša stāstījumu. – Kā es kļuvi par “ražošanas vadītāju” un kā nolidoju no amata. – Kropļu istaba. – Ģenerālis Beļajevs. – Lepnība pirmajā paaudzē. – IeTK ģenerālis Zinovjevs. Zem saudzējoša spārna. – Līdz nāvei pārbiedētais dakteris Pravdins. – Inteliģence padomju izpratnē. – Kurš tad ir patiesi inteliģents? – Inženieris Oračevskis. – Taurenītis, kas pārcietis salu. – Ietupināts smaida dēļ. – Zemnieks Prohorovs, kas iesēdināts par žēlsirdību. – Es pats arī biju kropļis. – Kas notika ar ģenerāli Beļajevu turpmāk. – Zem mums Maskava. – Es pats šodien savā Kalugas vārtu nometnītē.

Kukoss – jaunas padomju formācijas inženieris. – Kādā veidā un kādi viņi tika. – Kara laiku uzdzīve. – “Vieglas brokastis”.

10. nodaļa. POLITISKO VIETĀ

Politiskie atcelti. – Tauta – pati sev ienaidnieks. – Anekdotiski gadījumi, kad piespriests 58. pants. – Analfabētie un kurlmēmie aģitatori. – Maksimovs no Vetlugas.

Bērni. – Spiritiskais seanss. – Masu terora jēga. – Fantastiskās apsūdzības. – Standarta komplekts. – Denunciācija – neredzamais cīņas stars. – Aģitācijas spektrs. – Desmitais, visiem pieejamais punkts. – Divpadsmitais – “zināja, bet nepateica”. – Gadījums ar profesoru Žuravski. – Un vēl, un vēl citi gadījumi... – Gruša proletāriete. – Jeseņina lasīšana. – “Duglasa” pilots un Ērenburgs. – Un vēl citi. – Markss aizstāv pilsoni. – Kad Eiropa sāks ticēt.

Politiskie mietpilsoņi. – Sajaukums. – 58. pants – labākais līdzeklis, kā novākt. – Ģimenes locekļi, veselu ģimeņu apcietināšana. – Piecdesmit Astotais pants kļūst aizvien pelēcīgāks un biklāks. – Pāraudzināšana nav iespējama. – Teorētiskie pamati tam, kā nometnē jāizturas pret Piecdesmit Astoto. – Praktiskie paņēmieni. – Nevainīgo pulki. – Nomāktība un nošķirtība. – Politiskie sīkmaņi. – “Rūpējieties tikai par sevi!” – Japāņu virsnieki Revučijā. – Mums neļāva saprast sevi.

Kad politisko vairāk nebija, tieši tad tie arī uzradās. – Kristīgie nometnēs. – Bojāja. – Arhierejs Preobraženskis. – Voino-Jaseņeckis, bīskaps Buka. – Inženieris Paļčinskis. – Akadēmiķis Vavilovs. – Profesors Rodionovs. – Jakova Počtara mikla. – 1944. gada politiskā jaunatne. – Tagad politiskajiem jābūt daudz

drosmīgākiem nekā pirms revolūcijas. – Baksta–Tarantina grupa. – Drosmīgie jāmeklē cietumos. – Trockisti. Kā viņi vairījās no sociālistiem. – Ieslodzīto protesta izmisuma entuziasms. – Trockistu badastreiks Vorkutā 1936. gadā, un kā viņus piekrāpa. – Badastreiks Vorkutas 8. raktuvē. Blatniju svārstīšanās.

11. nodaļa. VALSTISKI DOMĀJOŠIE

Labdomji, uzticīgie komunisti – vai viņi ir politieslodzītie? – Komunisti bez ļaunuma sirdī un pārākuma pretenzijām. – Avenirs Borisovs. – Boriss Vinogradovs. – Nikolajs Govorko. – Atkritušie. – Viltotie. – Ortodoksi – nav darbarūķi. – Bijušais republikas prokurors. – Trieciens no savējiem! – Stahanoviešu kongresa protokoli. – Meita nespēs dzīvot bez komjaunatnes. – Uzticība? – vai dzen kaut stāvus zemē?

37. gada iesaukums un leģenda par 37. gadu. – P. Postiševs par sodu politiku. – “Kas izdarījis apvērsumu?” – No skaidrojumiem. – Staļins – nenorietoša saule. – “Nosaukt pēc iespējas vairāk uzvārdu.” – Kā viņi paši palīdzēja iesēdināt citus. – Aizkavēties vēstures taisnīgums. – No galveno saraksta. – Neviens necīnījās pret partiju. – Komunisti sagrāva politisko tradīcijas. – Ar kādām acīm lēģernieki skatījās uz svaigo 37. gada ievākumu. – Dzīves pieredzes apguves nespēja un nevēlēšanās. – Lūgumi apžēlot. – Viņu līmenis notikumu analizē. – Čuguna pieres nav iedragājamas. – Dialogs ar profesoru marksistu. – Parotaļšanās “ar biedra vārdu”.

Labdomju izturēšanās pret nometņu režīmu. – Gan negribēja, gan nespēja cīnīties. – Pīga kabatā. – Viņu savstarpējās attiecības ar nometnes priekšniekiem. – Uzsver partijiskumu. Vienmēr ir iekārtoti. – Un kā paši atklāti raksta par to. – Ortodoksi attaisno vergu darbu nometnē, tikai bez viņiem. – Piemēri, kā viņi iekārtojās. – Komunisti Djakovs par sevi. – Neviens nav parādīts nopietnā darbā. – Ortodoksi nebēg un nosoda bēdzējus. – Atšķēļas no Piecdesmit Astotā un pat ienīst tos. – Visi viņu ceļi ved pie stukačiem. – Kadars, Gomulka, Husaks – no tās pašas kompānijas.

12. nodaļa. TUK – TUK – TUK...

Ziņu pienesējs. – Stukačs. – Kāpēc stukači jāpazīst. – Viņu sejas nebūt nav noslēpumainas. – Denunciācija kā palīdzība cilvēkam un sociālismam. – Vervēšanas un tikšanās vietu ierīkošanas tehniskie paņēmieni. – Vervēšanas mūķīzeri. – Stepovojs, IeTK kareivis. – “Mums vajag piecus procentus patiesības.” – No kā cēlies vārds “kūms”. – Atzīme “nevervēt”. – Rets gadījums – izrēķināšanās ar stukačiem nometnē.

Cik neveikli iesāku savu termiņu. – Kā mani vervēja. – Cik grūti kļūt par cilvēku. – Un vēlreiz, kad par to jau jāsmejas.

Visvarenākais mūķizeris – ģimenes liktenis. – Aprunāšanās ar to, kuru jāapmelo. – Atbrīvošanās ar atraidīšanu. – Atbrīvošanās ar Kristus vārdu.

13. nodaļa. NOMAUCIS VIENU ĀDU, MAUC NOST VĒL OTRU!

Otrais termiņš nometnē. – Sit gulošo! – Termiņu reģenerācija – Arhipelāga dzīvesveids. – Otrā termiņa mehāniska piešķiršana bez izmeklēšanas. – Kara gados nometnē sarīkota izmeklēšana – kūmu glābiņš. – Visur savvērestības! – Aleksandra Babiča pratināšana. – Ņem ciet redzamākos. – Prāvas par aģitēšanu Vējgāzēs. – Termiņš par Gorkiju. Termiņš par Puškinu. – Pat arestēšana jau nometnē ir grūti paciešama. – Nometnes cietums. Vorkutas “Trīsdesmitnieks”. – “Pratināšanas telts.” – Izmeklēšanas cietums Orotukanā. – Serpantinkas saspiesība. – Nometnes kolēģija, nometnes tiesa. – Un atkal prom darbā.

Apšaušanas nometnē 1938. gadā – Kašketina un Garaņina sarīkotās apšaušanas. – Vecajā Ķieģeļu ceplī. – Blatniju riebeklības. – Apšaušana – fantāzija. – Apžēlotie. – Mazo grupu apšaušana. – “Ja tu jel kādreiz tiksī brīvs, – pastāsti...” – Apšaušana aizā pie Usas upes. – Apšāvēju un paša Kašketina liktenis. – Kā Adakā apraka dzīvus.

14. nodaļa. GROZĪT LIKTENI!

“Zaļais prokurors”. – Pastāvīgie bēgšanas mēģinājumi – tātad zeku enerģija vēl nav zudusi. – Pirmā gada dziņas. – Vientuļais skaitlis. – Līdz ar Arhipelāga un darbu paplašināšanos – apsardzības pavājināšanās. – Ustjvimlaga, 1939. gads. – Bēgšanas gadījumi pašā Maskavā. – Važas: pakļaušanās verga liktenim; bads; jauna termiņa draudi. – Vai ir vērts bēgt zaglim? – Blatniju pasakas par nenotikušiem bēgšanas gadījumiem. – Atbrīvošana no konvoja traucē bēgšanai. – Kā jakuti izveda zekus no Kolimas. – Apkārtējo iedzīvotāju naidis pret bēgļiem. Samaksa par notveršanu. – Ģeologi nodevēji. – Izrēķināšanās ar notverto. – Piekaut, sakropļot, nogalināt. – Pjotra Lomagas izrēķināšanās. – Kurš palīdzēs, kad bēdzējs nonāks galā? – Uz baļķa pa Indigirku. – Nāve taigā. – Bēgšanas provocēšana nāk par labu operiem. – Bēdzējs ir bīstams arī ceļā sastaptajiem. – Apsardzes atbrūošana. – Grupas bēgšana pa šaursliežu dzelzceļu Rešotu stacijas tuvumā. – Veiksmīga bēgšana un vēlākā iekrišana. – Garām sardzei zem rokas ar lidotāju. – Kājām no Permas līdz Latvijai. – Vecīša–anekdošu stāstītāja bēgšana no ejoša vilciena caur vagona grīdu.

Čebotarjova bēgšana Balhaša tuvumā. – Dzīvošana vienās bailēs, bēguļošana, tvarstišana. – Divi vārdi ķīniešu valodā un nāvessods. – Kā bēdzēju atrod. – Par palīdzību atombumbas radišanā – uz Kolimu. – Arī izdevusies bēgšana vēl nedod brīvību. – Bēgšana pāri robežai. – Bēdzēja maršruts: Taišeta–Krasnovodska–Vīne. – Un tas viss – veltīgi. – Inženiera Aņikina mūža pavērsieni. – Grupu bēgšanas. – Visus nevar uzskaitīt.

15. nodaļa. ŠIZO, PRB, PRZ

Svinīgā atsacīšanās no karceriem pirmajos padomju gados. – Par ko liek Soda izolatorā. – Līdz gadam. – Kāds tas ir. – Karceris guļbaļķu stāvā un karceris bedrē. – Izģērbšana līdz apakšveļai. – Blatniju priekšrocības. – PRB un tajā pierakstītie. – PRB – baraka un PRB – mūra cietums. – Ekibastuzas Pastiprinātā režīma baraka. Norīt karoti, pakārties, dabūt sev gangrēnu. – Pastiprinātā režīma zonas iezīmes. – Soda darbu veidi. – Par ko sūtīja uz Soda zonām. – Irīnas Nagelas iespaidi. – Soda un uzraudzības zonas. – Kad zaglis iegāž zagli. – Vorkutas kaļķu ceplis. – Revučijas Īpašais nometnes punkts. – Kad Piecdesmit Astotais drikst nogalināt blatnijas. – Papildizvade Revučijā. – Kanibālisms.

16. nodaļa. SOCIĀLI TUVIE

Blatniju apdzejošana pasaules literatūrā. – Protams, arī padomju literatūrā. – Blatniju dziedātājs pie Kalugas vārtiem. – Kā kriminālos savaldīja pirms revolūcijas. – Atbrīvošana revolūciju gadā. – Bezpajumtnieki, pilsoņu kara bāreņi. – Čekisti un urkas, kurš kuru pāraudzinājis? – Blatnija dzīves psiholoģijas pieturas punkti. – Kāpēc viņi neapzog valsti. – Kā viņus uzskūdīja apzagt privātpersonas. – Sociālistiskā valsts pret zirgu un suni. – Vai zagli jāķer? Vai viņi jātiesā? – 1953. gada amnestija – zagļu brīvlaišana. – “Nepieciešamās aizsardzības robeža.” – Valsts pilsoņus neaizstāv. – Kā padomju atklātības bailes palīdz noziedzniekam. – Neizdarītu noziegumu “piekabināšana”. Pjotra Kizilova lieta. – Kurš iestāsies par taisnīgumu, – desmitkārt to nožēlos.

Kā “sociāli tuvie” saskan ar šķiru teoriju. – Kā to ieskaidro. – “Likt lietā blatniju labākās īpašības.” – Blatniji – mūsu dzīvību valdnieki. – Blatniju administrācija čekistu vietā. – Ražošanā – uz Piecdesmit Astotā rēķina. – Beregovaja Volgas kanāla būvdarbos. – “Godīgo zagļu” zvēribas. – Aiz ļaundarības sliekšņa?

Vārds par labu blatnijiem. – Kāpēc lai viņi neizmantotu savas nepakļāvības augļus? – Dzīvot – visur. – Tetovējumu veidi. – Narkotikas. – Viss – savējais. – Cik tālu noved kārtis. – Kāpēc viņiem jāmil darbs? – Blatniji un Tēvijas

karš. – Blatniju goda lieta – nedarīt labu cietumam. – Tomasa Sgovio stāsts. Izrēķināšanās sardzē. – Blatniju romāni. – Dramaturga Pogodina aplamības un murgi. – Barvežu hierarhija. – Blatniju “tiesas”. – Nesaderība ar brīvo pasauli. – “Paslēpņi” salauza blatniju pasaules mugurkaulu.

17. nodaļa. MAZGADĪGIE

20. gadi. Cietumi nepilngadīgajiem, darba komūnas, īpaša tipa arodskolas. – Pants par sodīšanu no 12 gadu vecuma. – Puse Arhipelāga – Oktobra bērni. – Staļins nosaka divpadsmitgadīgajiem pilnu soda mēru un nošaušanu. – Aizvien smagāku dekrētu virkne. – Par bērna neuzmanību – līdz pat nošaušanai. – Ar Anglijas kreiso acīm. – Vārpas, kartupeļi. Izbirošie graudi. Āboli no dārza. – Ko pusaudzis dabū pieredzēt pat 6 mēnešos. – Kā radās “mazgadīgais.” – Iekļaušanās nometnes dzīvē. – Laupīšanas. – Divi mazgadīgo ieslodzījuma veidi. – Gadījums ar Juri Jermolovu. – Kā audzinātāji aplaupa un nomāc mazgadīgos. – Mazgadīgie cīnās kolektīvi. – Propaganda viņus neietekmē. – Protesti paliek nesodīti. – Nekaunība. – Agrīna erotika. – Apstākļi jauktajās kolonijās. – Ideāls – kļūt par zagli. – Kāpēc Kijevas zēns nezaga vācu laikā. – Bandas neuzvaramība. – Sirmgalvju aplaupīšana. – Tirgošanās ar brīvcilvēkiem. – Dinamiskas izpriecas. – Nokaitinātie invalīdi. – Optimālā metode, kā pārvērst bērnu lopā. – Grūts tikai pats sākums. Daudztermiņnieki. – 20 gadu Staļina likumiem.

Mazgadīgie ar 58. pantu. – Sešgadīgais. – Jeiskas meitenes. – Hostas bāreņi. – Gaļina Venediktova. – “Dzimtenes nodevēja meita.” – Bērni, kas palikuši pēc vecāku apcietināšanas. – Bērņus tūlīt pēc vecākiem. – Ņinas Peregudas lieta. – Dvēseļu izvarotāji. – Zojas Leščevas noturība. – Staļinam atsistā galva. – Atsaucies tā valsts...

18. nodaļa. MŪZAS GULAGĀ

Kultūras un audzināšanas daļa vēl nevienu nav pāraudzinājusi. – KAD uzdevums. – Audzinātāja funkcija. – Arī nometnē neļaut cilvēkam mieru, “ar ko dzīvo mūsu zeme”. – Karuseļa tipa optimisms. – Lozungu mūza. – Dzīvās avīzes, skeči, aģitbrigādes. – Biedru tiesas. – Neatstāt nometnē ieslodzīto savā vaļā. – Nometnes avīzes. – Viss pagaisis. Ledus laikmets. – Vorkutas nedzīvās puķu dobes. – Kam varētu uzrakstīt? – Kas palicis Kultūras un audzināšanas daļai.

Izgudrošana kā viens no bēgšanas paņēmieniem. – Trušļakovs. – No sagūstītajiem vāciešiem izspiestās tehniskās liecības. – Politiskais izgudro nometnes apsardzību. – AKS projekts. – Aleksandrs Ciževskis. – Konstantīna Strahoviča liktenis nometnē. – Bet kā ar citiem – kā lai mēs to zinām?...

Iegriezties uz KAD uguntiņu. – Ļova G-mans. – Profesors Dovators. – Kamils Gontuars. – Mākslinieki nometnē. – Mūzika ož pēc važām. – Dzejnieki karikatūrām. – Prozaīķu gan nav. – Kapa runa krievu prozai. – Pasaules literatūras četras iespējamās sfēras. – Vēl nepieredzēts izmēģinājumu saplūdums un tā bojāeja.

Mākslinieciskā pašdarbība. – Koris. – Aktieri no dzimtcilvēku vidus. – Kas viņus pievilina. – “Tikai Gulaga robežās.” – Patriotisks skandāls patriotiskā lugā. – Nikolaja Davidenkova liktenis. – Nekādu “šaubu!” – “Bet kas ir tiesneši?” – Dzimtcilvēku trupas un teātri. – Pazīstamu padomju aktieru liktenis. – Aktiera zeka divkāršā pārveidošanās. – Maskavas Nometņu pārvaldes trupa. – Izoldas Glāznieces deja. – Osvalds Glāznieks pie izpostītās dzīves.

– Nekad mēs nezinām, kur būs veiksmē, kur – bojāeja. – Mūsu pašdarbība Kalugas vārtu nometnē.

19. nodaļa. ZEKI KĀ NĀCIJA

Zeki kā šķira. – Zeki kā bioloģisks tips? – Nācijas definīcija Staļina izpratnē. – Zeki vairāk nekā atbilst. – Lamu vārdi – valodas pamats. – Kā šeit “dzimst bērni”? – Vārda “zeks” izcelsme.

Arhipelāga klimats. – Iezemiešu ārējais izskats. – Zeku runasveids. – Valodas enerģiskums. Apstulbināšana. – Melns un maziņš. – Zeka nacionālais tips.

Izturēšanās pret kroņa darbu. – Zeku dzīves noteikumi un senie dzimtbūšanas laiku sakāmvārdi. – Izturēšanās pret priekšniecību. – Netiekties pēc uzslavas. – Ačgārnā vērtību skala. – Nemīl savas salas. – Maizes devas, mahorkas un žurgas nozīmes pārspilēšana. – Atsacišanās no ģimenes dzīves. Virtuozas spējas gulēt. – Karš par dzīvību. – Sirdsapziņa? Personīgajā lietā. – Izmanība. – Godīgums savstarpējos solījumos. – Noslēgtība. – “Taigas likums.” – Gulaga dēli. – Zeku baušļi. – Nebāz degunu cita bļodā. Kā tas saprotams. – Nebaidies, netici, nelūdz. – Iekšēja nosvērtība. – Var būt vēl sliktāk. – Jūtu notrulinājums. – Fatālists. – Dzīvotgriba. – Lai Dievs dod katram tādu dzīvi. – Lētticība. – Ticība Amnestijai. – Alkas pēc taisnīguma. – Mīts par Kaplānes apžēlošanu. – Nostāsti par pagātni. “Kā iekrita.” – Bijušā noturība. – Nostāsti par zeku izmanību. – Humors. – Lāči un sociālisms. – Blatniju vārdi zeku valodā. – Zeku vārdi brīvcilvēku valodā. – Daži žargona pamati pirmsrevolūcijas laiku valodā. – No Fana Faniča.

20. nodaļa. SUŅA DIENESTS

Dienests, kas saistīts ar suņiem. – Bet kā lai viņus sauc? – Gulaga ģenerāļi. Zaveņagins. Antonovs. – Kāpēc mēs nepavērojam cietumsargus. – Morālā

atlase Iekšlietu tautas komisariātam. – Dzeržinska liekulīgais padoms. – “Vecais čekists”. Čekista atšķirība no nometnes žandarma. – Nometņu apsargu apmācīšana 20.–30. gados. – No cilvēkmīlestības nekas neiznāca. – Nometņu apsargu kopīgās īpatnības. – Neierobežota vara. – Viscaur viņu pārākums. – Augstprātība. – Trulums. – Te mana muiža, un esmu proletārietis. – Stulbums. – Patvaļa. – Dzimtcilvēka dziedāšanas stundas. – Ko gribu, to daru. – Universāla mantrausība. – Dienesta piešķirtās priekšrocības. – Kalpones un kalpi. – Ieslodzīto uzturdevas apzagšana. – Nometnes saimniecības apzagšana. – Zagšana ražošanas iecirknī. – Izvirtība un tās iespējas. – Ļaunums un nežēlība. – “Līdz šejieni telegrāfa vadi nepienāk!” – Sadisms. – Kāpēc tev neapmierināts izskats? – Cik gan prasmīgi viņus izraugās cilvēces vidū! – Izrēķināšanās ar medmāsu Ahtmā. – Benžu saraksts. – Mamulova trofejas un pļēģurošana. – Krietnu nometņu apsargu piemēri. – Apakšpulkvedis Cukanovs. – Liecība par inženierpulkvedi Maļcevu. – “Labie” nometņu apsargi labdomju izpratnē. – Labi ir tad, kad paši ietupināti.

Gulaga unteri. – Tās pašas īpašības pamazinātā izskatā. – Līdzjūtīgi uzraugi. – Uzraugi veterāni. – Kara laikā iesauktie. – Staršina Tkačs Ekibastuzā.

Militarizētā apsardze un tās dienesta paveidi. – Konvojam taisnība arī tad, ja viņš noslepkavojis. – Zeku pilnīga beztiesība. – Militarizētās apsardzes virsnieku patvaļa. – Kā nodega nometņu punkti pie Višeras upes. – Kā kara komisariāti izraugās dienēšanai konvoja karaspēkā. – Militarizētās apsardzes sastāva pavājināšanās Padomju Savienības un Vācijas kara gados. – Militarizētās apsardzes strēlnieks Samšeļs. – Arī dienests ir “termiņš”. – Konvojnieki un sievietes sievietes nometnēs. – Pašapsardze. Tās cietsirdība. – Pašapsargs Kuzma. – Pašapsargs Luņins.

21. nodaļa. NOMETŅU APKAIME

Vidutāja zona ap nometnēm. – Nometņu elementu izplatība pa visu Savienību.

Nometņu apkaimes ciemati un to turpmākais liktenis. – Kizela. – Karaganda. – Nometņu apkaimes iedzīvotāju kategorijas. – Kādi brīvcilvēki te sapulcējas. – Brīvie darbarūķi. Zeku un viņu savstarpēja izpalīdzība. – Kad nometne atrodas lielā pilsētā. Vēlreiz par “dīvstāvu naudu”. – Brīvie desmitnieki. – Dzērāja dēls un krietna zemnieka dēls. – Fjodors Muravļovs – vietējās komitejas priekšsēdis. – Darbu vadītājs Buslovs. – Fjodors Gorškovs, vecs desmitnieks. – Atmiņas par kārtību pirms revolūcijas.

Starpžogi brīvo cilvēku ciemata augstākajās aprindās. – Ciematu tikumi. – Trūcīgās dzīves kaislības. – Un tā pati uzraudzība un nelikumība visās malās. – Mūsu galvaspilsēta ar jakuta acīm.

22. nodaļa. Mēs ceļam

Vai ieslodzīto darbs valstij izdevīgs. – Molotova izteiciens. – Jautājuma sadale. – Politiskais un sociālais aprēķins. – Ekonomika pirms politikas. – Paze-mojošiem, sevišķi smagiem vai nesagatavotiem darbiem. – Šādu darbu piemēri. – Bezmaksas spēka neizstājamība. – Nometņu pašatmaksāšanās problēma. – Kā par to uzstāja 30. gadu sākumā. – Kas tam traucēja. Ieslodzīto vienaldzība. – Brīvo darbinieku zādzības. – Atmaksāt nometnes pārvaldi. – Inženieru preten-zijas. – Vadības kļūdas. – Sociālistiskās plānošanas untumi (Talaga, Ustjvima). – Pamestie dzelzceļi. – Kad nometnei izdevīgāk uzskatīt zekus par slimiem. – Būt par dzimtmuižas Saimnieku. – Kā apšmaukt Frenkela iedalījumu? – Svētdienas darbi dzīvojamā zonā. – Šmugulis ar iziešanu darbā. – Saimniecības darbnīcas, kas balstās uz zādzībām. – Kāds darbarūķim no tā labums. – Kengiras saimniecī-bas brīnumdarbi. – Kā būvēja mūsu vecvectēvi un kā būvējam mēs. – Un tomēr tā griežas!

Aizsākts saraksts būvdarbiem un ražotnēm, kurās strādājuši zeki. – Kurš sastādītu Arhipelāga karti, un kā tā būtu sastādāma?... – Tūkstošiem nezināmo nometņu punktu.

Ceturtā daļa. DVĒSELE UN DZELONŠTIEPLES

1. nodaļa. PAKĀPŠANĀS

Sajūtamais laika ritums – pārdomām. – Arhipelāgs sirdsapziņas pārmetumus nepazīst. – Tikpat kā visi apzinās savu nevainīgumu. – Retie pašnāvību gadījumi nometnēs. – Daži to gadījumi. – Vai tas ir liels vai mazs gribasspēks? – Visaptve-roša savas taisnības sajūta, tautas gara spēka pārbaude.

Domu apskaidrošanās cietumā. – Iesi pa labi, iesi pa kreisi... – Pašpavēle “izdzīvot!” – Tie, kuri negrib pārvērsties. – Labvēlīgās pārvērtības cietumos. – Bet nometnē? – Pirmsnāvinieku seminārs. – Ja mīli dzīvi, – mīli arī visgrūtāko. – Kad doma par brīvību kļūst uzmākta.

Nometnes brīvība no kroņa liekulības. – Brīvība no ikdienas rūpēm. – Svarīgs ir rezultāts? – Nē, svarīgs ir gara spēks. – Šī problēma nometnē. – Lepnums par savu roku darbu un mierinājums.

Jūtu attīstība visnegaidītākajā virzienā. – Mēs pakāpjamiem augstāk. – Neprie-cājies, kaut ko atrodot, neraudi – zaudējot.

Agrākās dzīves pārrevidēšana. – Borisa Kornfelda novēlējums un nāve. – Kā šajos vārdos saskatīt vispārēju jēgu. – Visaugstāko Jēgu mēs allaž apjēdzam daudz vēlāk. – Robeža starp Labo un Ļauno. – Reliģijas un revolūcijas. – Tiesāt ideju, nevis cilvēkus. – Mokošas pārdomas par sevi pašu. – Paldies tev, cietum!

2. nodaļa. VAI PAGRIMŠANA?

Šalamovs par cilvēcisko jūtu atmiršanu nometnē. – Cietumā – morālais darbs, bet izdzīvošana – ne jau uz citu rēķina. – Nometne – netīrumu bedre, naida perēklis. – Skaudība. – Bailes. – Dvēseles kraupis. – Daudzie piemēri. – Pat tad, kad tas nav mums vajadzīgs (Čuļpeņovs). – Uzrīdīšana. – Pašapsardze. – Pašapspiešana. – Būtība – atkāpšanās no likumsakarībām. – Ticīgo noturība. – Večiņa Dusja Čmiļa. – Grigorijs Ivanovičs Grigorjevs. – Nepagrimst tie, kam ir savs tikumiskais kodols. – Nav pagrimšana vien bez pakāpšanās kalnup.

“Labošanās?” – Tikai ne jau padomju nometnēs. – Un ja cilvēkam nav ko laboties? – “Vienādu” sodu nevienādība.

3. nodaļa. VAŽĀS IEKALTĀ BRĪVE

Ko nozīmē glabāt sevi audzēju. – To laiku brīvās dzīves pazīmes. – Nemitīgās bailes no apcietināšanas, no tīrīšanām, beztiesīguma, anketām. – Čekista padoms caur lodziņu. – Piesaistība pie vietas. – Padomju cilvēka noslēgtība – viņa glābiņš. – Kad jāslēpj no sievas, no tēva. – Kad netic godīgai rīcībai. – Kad nav nozīmes runāt skaļi. – Kopīga nezināšana, absolūta slepenība. – Pārlietā stukaču vervēšana, ko ar to panāca. – Nodevība kā eksistēšanas forma. – Novēršanās no tiem, kurus vajā. – Dažu ievērojamu cilvēku raksturierzīmes. – Stacijā izbēgušais zēns. – Kas piepalīdzēja vajāšanās? – Nodevība ģimenes lokā. – Ne jau visi dabū šīs spēles izbaudīt. – 1937. gads – morālās izvarošanas kalngals. – Tolaiku apslēptā vīrišķība. – Gadījumi, kas kļuvuši zināmi. – Nevis “loterija”, bet atlase. – Cik pavisam bija denunciantu? – Nodevība par pateicību. – Skolnieku plaģiāti. – Kā iedzīvojās kaimiņi. – Kāpēc godīgais nespēja panākt taisnību. – Kā iesēdināja Aleksandru Babiču. – Cēlsirdīga rīcība – ārpus dienesta laika. – Meli – vienīgā drošā eksistēšanas forma. – Arī bērni jāsaģatavo melošanai. – Aiz bailēm sagandētās lekcijas. – Padomju rakstnieku pašizliedzīgie meli. – Mēs arī mirsim, melos iestīguši. – Vismaz aplaudēt vecai dziesmai. – Padomju cilvēku cietsirdība. – Čelabinskā pie bagāžas glabāšanas kameras. – Nevis “nelaimīgais”, bet sprāgoņa. – Komunālajos dzīvokļos. – Pagrimšana iet no ģimenes uz ģimeni. – Vergu psiholoģija. – Vai tas pats no sevis nāca vai tā organizēts? Miljoni pazudināto sieviešu. – Bērna vēstule. – Apsarga monuments ar suni.

4. nodaļa. DAŽI LIKTEŅSTĀSTI

Anna Petrovna Skripņikova. – Stepans Vasiļjevičs Loščilins.

Svētais tēvs Pāvels Florenskis. – Valentīns Komovs. – Derētu vēl par kādu.

Piektā daļa. KATORGA

1. nodaļa. BOJĀEJAI NOLEMTIE

Kā skan vārdi “katorga”, “katordznieki”. – Staļina dekrēts par katorgas un kāršanas ieviešanu. – Uzvaras frontē dzina šurp papildinājumu. – Katorgas noņemne Vorkutas 17. šahtā. – Ārkārtējais režīms. – Salīdzināt ar Sahālinas režīmu Čehova laikā. – Citi šāda veida noņemņu punkti. – Lasītāju dusmas uz autoru. – Trīs komjaunietes lidotājas. – Sievietes, kas sagājušās ar okupantiem. – Kā sēdināja sīkmaņus. – Skolotāji okupētajā teritorijā. – Valsts varas izrīcība ar patriotismu padomju–vācu karā. – Kur radās tik daudz nodevēju? – Vai esamība nosaka apziņu? – Kurš *kļūdijies*? – Un kas uzskatāms par kļūdām. – Kāpēc daudzi tā priecājās par vāciešu atnākšanu? – Viņņicas kapu atrakšana. – Vai tiem, kurus mīdām kājām, sāp arī? – Kur tad ir jūsu Mācība? – Kam pietrūka gaisa. – Bronēvicku pāris. – Kā to uztvēra jaunība. – Arī 30. gados ne jau visi priecājās. – Padomju drukātajos melos pustoņu nav. – Bronēvickis – birģermeistars, un ko viņam vajadzēja saskatīt. – Izpratnes skaidrība pirmskara laukos. – Tautas jūtas pret karu, un kā tās sagrāva. – Iedzīvotāju atkāpšanās kopā ar sakauto ienaidnieku. – Vlasovieši izmisuma dēļ. – Vlasovieši sirds aicinājuma dēļ. – Ko šie cilvēki zināja 1941. gadā. – Atkārtot paša boļševisma paņēmieni. – Komunistiskās varas paralīze un sabrukums 1941. gadā. – Katls pēc katla. – Majors Kononovs un viņa pulks. – “Pārvērst par pilsoņu karu.” – Tautas kustība Brjanskas lokā, tās programma. – Pie Donas. – Ļeņingradas studenti. – No svešinieku armijas ienākšanas gaidīja tikai režīma gāšanu. – Bet Rietumiem bija vajadzīga tikai sava brīvība, nevis mūsu. – Mūsu tiekšanās uz atbrīvošanos, un vācu koloniālais trulums. – Zemāko slāņu patiesās dziņas. – Dzimteni nodeva komunistiskie virsslāņi. – Pirmais ar vāciešiem vienojās Ļeņins.

Katorgas režīma atvieglināšana 1946.–1947. gadā saimniecisko aprēķinu dēļ. Specnoņemņu izveidošana 1948. gadā – To uzskaitījums. – Ieslodzīto izraudzīšana tām pēc pantiem. – Vai padomju cilvēkiem jāzina par katorgu?

2. nodaļa. REVOLŪCIJAS VĒSMIŅA

Kad zūd vēlēšanās baudīt labumus. – Kā divdesmitpiecgadīgie termiņi pārverta apcietinājuma vietu gaisotni. – Korejas kara sākums. – Aizrautīgā stīvēšanās ar konvoju. – Zemnieces dotā svētība. – Bezbailīgā meiča. – Pāvels Baraņuks, un kā viņš kaustīja blatnijus. – Sadursme ar kuņām. – “Esam atkal revolucionāri!” – Un izrādās, ka tā cietumā var dzīvot? – Volodja Geršuni. – Kamera – stallis. – Baltieši. – Attiecības ar Ukrainu pēc 1917. gada. – Kas vēlas dzīvot – dzīvojiet! – Nācijās diženums – tās rīcības diženumā. – Kādi sikumi var uzrasties.

Lasām avīzes. – Alkstam pēc vētras. – Kas viņiem vēl bez kara palicis ko vēlēties? 20. gs. 50. gadu specnometņu gars. – Petjas P-va liktenis. – Kuibiševas pārsūtīšanas punkta brīvēstības. – “Būs arī jums savs Trumens!” – Omskas cietoksnis. “Nakts melna kā tirāna gods...” – Ivans Aleksejevičs Spaskis. – Pavlodaras cietums. – Nezināmā Pavlodaras meitene. – Kravas mašīnā pa stepi. – Kā tēviem klājas, tā bērni rotaļājas. – Uz kuriem mūs ved? – Putekļu mākonis naktī. – Esam atbraukuši. – Numuri.

3. nodaļa. VAŽAS, VAŽAS...

Bet te – padevība. – Rokudzelži kā spīdzināšanas līdzeklis. – Režīma pasliktināšanas sistēma. – Kā uzšuva numurus. – To izmantošanas ieceres. – Rakstiski paskaidrojumi. – Numuru slogs nav izdevies. – Cerība uz pilnīgu nedzirdību. – Katordznieki specnometnēs. – Vara rūdas urbšana ar sauso metodi. – Stepes nometnes Spaskas nodaļa. – Kad invalīdi strādā vairāk nekā veselie. – Invalīdu sieviešu akmeņlauztuves. – Kad cilvēku ēdina kā lopu. – Mirstība. – Nometnes priekšniecībai nekas nekaitēja. – Iznīkstošie sakari ar brīvi. – Arestantu vēstules Spaskas cenzūras krāsni. – Nekas nedrīkst piederēt. – Kratišanas sistēma. – Numuri – tikai tehnisks traucēklis. – Sievietes, kas atceras Apokalipsi. – Konvojs soda pēc numuriem. – Konvojam vienmēr taisnība. – Zvaigznes dienas rīts zem automātu lodēm. – Kāpēc specnometnes aizsākās ar tādu verdzību. – Ekibastuzas nometne pēc gada. – Karceri, un kā veda uz darbu Geršuni. – Tverdohļebu ved uz darbu. – Būvējam nometnes cietumu. – Bēgšanas.

4. nodaļa. KĀPĒC MĒS PACIETĀM?

Likumsakarība? – Bet vai cars varēja tā piežmiest? – Krievijas vēstures traktējums kadetiski sociālistiskā variantā. – Kareivji dekabristi. – Puškina atbilde. – Veras Zasuļičas lieta. – Mūs pārsteidz tukšie politiskie cietumi. – Nevis piespieda,

bet ērcināja. – Kā vajāja Miļukovu. – Gimmera izsūtīšana. – Maksimovska nogalināšana. – Lopuhina tiesāšana. – Kodeksa nepilnības. – Cietumu režīma vājums. – Kā vajāja Uljanovu-Ļeņinu. – Vai pret eseriem patiešām izturējās bargi? – Studentu streiks 1901. gadā. – Burcevs par Pēterburgas un Eiropas cietumiem. – Leonīds Andrejevs cietumā. – Krasins, Radeks, Semaško, Parvuss. – Literatūras enciklopēdija ar burtu “K”. – Kā vajāja Kriļenko. – Gubernators revolucionārs. – Prese reakcijas gados. – Jaltas fotogrāfa nekaitīgā drosme. – Trimdinieks Gocs vada graujošu avīzi. – Bet kā izsūtīja Šļapņikovu? – Zubarovi – tēvs un dēls. – Tuhačevska radnieki Padomju Savienībā. – Trocka un Ļeņina radnieki Krievijā. – Ļevs Tolstojs un politiskā brīvība. – Kad klaji raksta par sodīšanu ar nāvi. – Stolipina “kara justīcijas” 8 mēneši, un kas to radīja. – Revolucionāriem trūka laika, lai varētu kavēties. – Stolipina laiks un Staļina laiks. – Vienas sablīvēšanas pakāpe. – “Atrāsieties no mīkstčaulības.” – Ko dara sabiedriskā doma. – Izglītotā sabiedrība pie mums “nekā nezināja”. – Arestantu protesti un brīves sabiedriskā doma. – Saplēstais Dzeržinska kreklis. – Pazīstamā Karas epizode. – Attiecinot to uz mums. – Kā auga cietumsargi. – Cara laikos palīdzība bēgšanā nekā nemaksāja. – Nižņijnovgorodas cietums Gorkija skatījumā. – Ratajeva liecība par trimdu un cietumu. – Galvaspilsētās slepenais dienests bija vājš, laukos tā nebija nemaz. – Kā taisīja atentātu Sazonovs un Kaļajevs. – No cara laiku trimdas nebēga tikai kūtrais. – Ulanovska bēgšana un atgriešanās. – Parvusa bēgšana. – Mūsu dumpji un sabiedrības nesagatavotība. – Tieši mēs to arī necietām.

5. nodaļa. POĒZIJA ZEM FLĪZES, PATIESĪBA ZEM AKMENS

Ciets pamats zem kājām. – Rakstu poēmu. – Iegaumēšanas paņēmieni. – Krelles. – Trīs iekrišanas ar tekstu. – Papīra vīstoklītis vētrā. – Lugas sacerēšana tas pats, kas bēgšana. – Sastapšanās ar Šalamova dzeju 1956. gadā. – Cik mūsu tādu Arhipelāgā bija? – Anatolijs Siļins, garīgais dzejnieks. – Baptisti.

Gara uguntiņas sastopas. – Afganistānas gūsteknis. – Tolstojieti, tu pie mums piesargies! – Jurijs Vengerskis. – Jogs Masameds. – Rapoports skrien pakaļ papīra rullim. – Viņa traktāts par mīlestību. – Nāve nebiedē, biedē gatavošanās tai. – Dzejnieki. – Ko specnometnē drīkst lasīt! – Sapazīšanās pie Dala vārdnīcas. – Vasilija Vlasova stāsti. – Jānošs Rožašs. – Kā viņš iemilējies Krieviju. – Viņa vēstules no Ungārijas. – Cik cilvēku nogalinājis Leviatans?

Arhidiakons Vladimirs Rudčuks. – Georgijs Tenno Kultūras un audzināšanas daļā. – Pjotrs Kiškins un viņa joki. – Žeņas Ņikišina dziesmiņa.

6. nodaļa. NELABOJAMĀIS BĒGLIS

Ko nozīmē – nelabojamais bēglis. – Sods bēgļiem un par bēgļiem. – Diena taigā – arī tā ir brīvība.

Georgija Tenno dzīve. – Apcietināšana un pirmās cerības. – Plāns, kā izbēgt no Lefortovas cietuma. – Lielais soda laiks atbrīvo bēdzēja gribu. – Cietumnieku vērība un cietumnieku sarunas. – Neizdevies dumpis Butirkos. – Iespējas dzelzceļu stacijās un etapos. – Bijušo bēgļu iztaujāšana. – Bēgšanas teorija? – Nejaušas un plānotas bēgšanas. – Ivana Vorobjova bēgšana. – Tenno gatavo lielo bēgšanu. – Sagatavojies nāvei – tātad arī bēgšanai. – Pēdējās stundas pirms bēgšanas.

7. nodaļa. BALTAIS KAĶĒNS

Georgija Tenno stāsts par to, kā viņš bēdzis kopā ar Koļu Ždanoku.

8. nodaļa. Bēgšanas ar morāli un bēgšanas ar inženierzinātņi

No specnometnēm nevar izbēgt. – Taču tieši no tām ir visslavenākās bēgšanas. – Grigorija Kudlas bēgšana. – Trimdinieku noskaņojums. – Stepana^{xx} bēgšana un nelāgās beigas. – Kā noslepkavoja Prokopenko. – Nesagatavotā veiksmē.

Vagons ar dubulto sienu. – Batanova otrā bēgšana. – Pazemes ejas rakšana Ekibastuzas režīma nometnē. – Nemierīgā uts. – Viss pagalam. – Sakiet, kad kaut ko tādu izdarījuši revolucionāri!

9. nodaļa. DĒLIŅI AR AUTOMĀTIEM

Apsargi puisēji. – Mūsu ciešie sakari. – Viņu nezināšanā – sistēmas spēks. – Kā politvadītāji ieaudzina viņos naidu. – Zeku var nošaut nesodīti. – Šāvēju motivācija. – Šaušana uz zeku kolonnu ar sprāgstošajām lodēm. – Zvērests. – Uzticēt savu sirdsapziņu citiem? – Kā Vladilens Zadornijs aizstāvēja puisēļus. – Paša dzīvesstāsts. – Sistēma!

10. nodaļa. KAD ZONĀ ZEME SVILST

Kā slēpj ziņas par mūsu sacelšanos. – Retjuņina vadītā sacelšanās Oškurjā. – Sacelšanās 501. celtniecības objektā. – Sacelšanās Nižņijaturjahā. – Staļina kļūdišanās ar specnometnēm. – Politisko pašapziņa. – Kas jādara, lai *viņi no mums* bēgtu? – Pirmās stukaču nogalināšanas. – Šajā posmā rauj važas. – Lai mirst, kam sirdsapziņa nav tīra! – Apkaušana. – Nenogalinātais majors. – Atsacijās paklausīt opera izsaukumam. – Priekšniecība kļuvusi akla un kurla. – Zeku apvienošanās pēc tautībām. – Brigadieru trūkums. – Stukači bēg uz PRB. – Zonas zeme sākusī

svilt! – Priekšniecība iztēlo kustību kā “kuņu karu”. – Kas ir kuņu karš. – Kā to iztēloja padomju presē. – 1961. gada dekrēts, kas paredz nāvessodu par nogalināšanu no metnē. – Visa no metne saņem soda režīmu. – Zonu pašpārdalīšana. – Kā priekšniecība tēloja gatavošanos atbrīvošanai. – Neļaujieties apcietināt! – Palūkojāties apkārt – un ieraudzījām, kas esam.

11. nodaļa. TAUSTĪDAMIES RAUJAM VAŽAS

Starp mums un priekšniecību – grāvis. – Ko gan lai mēs prasām? – Un kādā veidā? – Ekibastuzas zonu pārkārtošana. – Stukači moka mūsējos. – Uzbrukums pastiprinātā režīma barakai. – Apspiešana ar uguni un kauju. – Katordznieku vienaldzība. – Kā mēs sākām bada streiku. – Ekibastuzas trīs dienas. – Jurija Vengerska lepnums. – Mēs uzvarējām? – Brigadieru sapulce. – Izrēķināšanās. – Esmu slimnīcā. – Atvadišanās no Baraņuka.

Vēl gads Ekibastuzā. – Smagumu atgriešanās. – Dzīšanās pēc saimnieciskā aprēķina. – Bet mūsējos pa to laiku sodīja. – Specnometnes izvēršas jaunu zeku uzņemšanai. – Mūsu puīši Kengirā. – Kā atbrīvojās no rokudzelžiem. – Kengiriešu pamošanās. – Pirmā stukaču apsišana. – Priekšniecības pretspars. – Viss aprimis.

Specnometņu krīze Staļina dzīves nogalē. – Staļina nāve neko negroza. – “Vorošilova amnestija”. – Iekšlietnieku satraukums pēc Berijas krišanas. – Streiks 1953. gada vasarā. – Izrēķināšanās 29. šahtā. – Atkal dumpinieku izvadāšana. – Arhipelāgs kļuvis par šauru.

12. nodaļa. Kengiras četrdesmit dienas

Berijas krišana: samulsināja katordzniekus, samulsināja iekšlietniekus. – Kļūt vajadzīgiem! – Provokatoriskās apšaušanas. – Kengira. 16 cilvēki krituši no sprāgstošajām lodēm. – Evaņģēlista nogalināšana. – Streiks vīriešu no metņu punktos. – Izklidināja arī šoreiz. – Pārcešanās: atsūtīja blatnījumus.

Jaunie Piecdesmit Astotā panta un blatniju samēri. – Noslēgta vienošanās. – Zagļu jaunā izturēšanās: pieklājība attiecībā ar Piecdesmit Astoto, nīrgāšanās par priekšniecību. – Kengiras dumpja gatavošana nav novēršama. – Blatniji iesāk. – Uzbrukums saimniecības sektoram un pirmā barikāde. – Nometnes apvienojās! – Pirmās prasības. Sevis apzināšanās. – Augstā ranga komisija visam piekrit. – Iziešana darbā un sienu viltus aizlāpīšana. – Uzbrukums neapbruņotajiem ložmetēju aizsegā. – Zona iegūta, cietumi atvērti. – Astoņu tūkstošu izbēgšana brīvībā.

Kāpēc nešāva arī turpmāk. – Dumpis izraugās lozungus. – Komisija un tās nodaļas. – Samēri ar slepeno centru. – Zonas aizsardzības nostiprināšana. – Tehniskās

daļas noslēpumi. – Piketi un piķi. – Dumpja puritāniskais gars. – Zagļus nevar ne pazīt. – Apgāde. – Ģenerāļi zonā. Sarunas. – Kapitona Kuņņecova loma. – Mazgadīgie atsakās no brīvības. – Drošības dienests, Gļebs Slučenkovs. – Labdomji ir pret dumpi. – Cietums ekskursijām. – Ekskursija uz raktuvi. – Tur notikušie nezināmie nemieri. – Aģitācijas karš radioraidījumos. – Gaisa baloni un pūķi. – To dienu avižu darbs. – Čečenu līdzjūtība. – Izgrāvumi nometnes mūros pārbēdzēju vajadzībām. – Paēdusi priekšniecība fotografē nelaimīgo ļaužu aizsardzību. – Taču pārbēdzēju joprojām nav. – Dvēseļu pārkausēšana. – Zeku cerības. – Jaunlaulātie. – Ticīgie. – Uzmundrinājumi mītiņos. – Nomācošais nereālais laiks. – Piekrāpšana 24. jūnijā. – Apspiešana 25. jūnija rītausmā. Raķetes, lidmašīnas, tanki, automātisti. – “Militāro noziegumu tribunāls” un “Pravda”. – Kengiras zaudējumi salīdzinājumā ar 1905. gada janvāri un apšaušanu pie Ļenas. – Izrēķināšanās ar tiem, kas palika dzīvi. – Un atkal sākas parastā ikdiena. – Pieminēklis Dolgorukijam.

Sestā daļa. IZSŪTĪJUMS

1. nodaļa. IZSŪTĪJUMS PIRMAJOS BRĪVĪBAS GADOS

Krievijas trimdas vēsture, sākot ar Alekseja Mihailoviča laikiem. – Tās atslābums 19. gs. beigās. – Politisko pastāvīgās privilēģijas Sibīrijas trimdā. – Trimdas bēdīgais stāvoklis 20. gs. sākumā. – Trimda ir viegla kā ievērojamiem, tā neievērojamiem cilvēkiem. – Morāliski smaga ir pat maiga trimda.

Izsūtīšana, cīnoties ar tautas nemieriem agrīnajā padomju laikā. – Politiskā izsūtījuma regularitāte, sākot ar 1922. gadu. – Padomju varas iecere: atkārtotie loki. – Politisko materiālais nodrošinājums cara laika izsūtījumā. – Kriminālnoziedznieku apgāde Sahalinā. – Izmaksas “politiem”, un cik tās nevērtīgas. – Padomju izsūtīto neaizsargātība un vājums. – Bijušo partiju atmiršana. – Cionisti 20. gados. – Sociālisti izsūtījumā, viņu vājums. – Izsūtīto atsvešinātība citam no cita un no vietējiem iedzīvotājiem. – Kā sociālisti paši sev aizliedza bēgt. – “Mīnuss”. – Lielais Pasjanss ir nepielūdzams. – Izsūtījums – tā ir arestam nolemta sadzīšana aplokā.

2. nodaļa. ZEMNIEKU MĒRIS

Nepamanītie miljoni. – Kā radās šis plāns? – Trieciens zemniekiem 1918. gadā. – Iznīcināšanas sākums – 1929. gads. – 1930. gada janvāra un februāra lēmumi. – “Kulaki” un “kulaku līdzskrējēji” – sākas šo iesauku laiks. – “Aktīvistu”

Ļaunums nav glīti saposts un pieglausts. – Veselu ciemu vienlaidu izsūtīšana. – Puisēns Šura Dmitrijevs – kulaks. – Motja – Edisoniņš. – Dzirnānieks Laktjunks. – Kalējs Trifons Tvardovskis. – Ķieģeļu mājām nav jābūt. – Sadzīšana kolhozā. – Lielais Mugurkaula Lūzums.

Izpostīšanas un “atkulakošanas” ainas. – Mēra dvaka vēl gadiem vējo pār sādžu. – Timofejs Ovčiņņikovs – veterinārs un desinieks. – Desa VK(b)P dienestā. – Pajūgi ar zīdaiņiem ziemas ceļā. – Lai zemnieka sēkla izniktu. – Etaps ieradies norādītajā vietā. – Arhangeļskas baznīcas – ekspropriēto pārsūtīšanas punkti. – Mirstošajiem uz ielas nepalīdzēt! – Izsūtījums uz nekurienu. – Tādu vietu izvēle, kur dzīvot nav iespējams. – Ciemi, kas pārvērsti par soda nometnēm. – Izmirušie ciemi. – Vasjuganas traģēdija.

Dzīve specciematos. – Nometināto pārsviešana uz nometnēm, šķiršana no ģimenēm. – Lēmums par tiesību atdošanu ekspropriētajiem. – Aicinājums iet uz fronti. – Hikolaja H-va atbilde. – Priekšniecības aizmirsto ciemu spēja izdzīvot. – Otrreizēja ekspropriācija. – Jarujevas vecticībnieki Podkamennajā Tunguskā. – Un citi vecticībnieki; apšaušana uz Jeņisejas ūdeņiem. – Verdzības jūgā nonāk arī bērni un precētie cilvēki. – Šahtām uz mūžīgiem laikiem piesaistītie. – Arī tie, kas pārdzīvojuši 20 Mēra gadus, ir padomju cilvēki. – Uz Staļinu neviens netur ļaunu prātu! – Un viņš ir uzvarējis valsti.

3. nodaļa. IZSŪTĪJUMS IET PLAŠUMĀ

Padomju izsūtījuma attīstība laikā no 20. līdz 40. gadiem. – Izsūtījums kā izgāztuve, “atbrīvojums” izsūtījumā. – Administratīvā atšķirība starp izsūtīšanu un izvešanu. – Izsūtīšanas un izvešanas galvenie motīvi. – Atplūdums no visām plūsmām. – Izrēķināšanās ar Kožurina ģimeni. – Tēvijas karā sakropļoto izsūtīšana. – Karaganda, 1955. gads. – Jeņiseiska, 1948. un 1952. gads. – Tasejeva, 1949. gads. – Ko nozīmē būt “atbrīvotam” no nometnes. – “Tagad es jums esmu biedrs.” – Instrukcija tikko izsūtītajiem. – Varianti ar precēšanos dažādās vietās. – “Vispārējie darbi” izsūtījumā. – “Nometnē dod maizi!” – Izsūtītā pazemojums un beztiesība. – Kad izsūtītais cenšas kalpot godīgāk par priekšniecību. – Vissmagākais izsūtījums – uz kolhozu. – Vai sovhozā labāk? – Tālajās ganībās, “Turgajas vergs”. – Arī izsūtījumā nevar būt drošs, ka nepārsviedīs uz citu vietu. – Komandantūras virsnieka vara. – Sodu palielināšana par bēgšanu. – Prombūtne nezināšanas dēļ arī tiek novērtēta kā bēgšana. – A. I. Bogoslovska bēgšana. – Čekas operatīvās daļas trimdas vietās. – Pētera Viksnes karjera. – Izsūtīšanas otrais piegājiens. – Nošķirtība un klusēšana. – Kur ir Uļjanova laika brašās grupas?

4. nodaļa. TAUTU IZSŪTĪŠANA

Koloniālās iekārtas nepazina tautu izsūtīšanu. – Staļina pieredze – pati pirmā. – Pirmie “specpārvietotie” Zemnieku Mēra laikā. – Korejiešu izsūtīšana no Tālajiem Austrumiem 1937. gadā. – Somu un igauņu izsūtīšana uz Karēliju 1940. gadā. – Pievolgas vāciešu izsūtīšana 1941. gadā. – Dažādu nāciju izsūtīšana kara gados. – Tautu izsūtīšanas tehnoloģija. – Vienveidības triumfs. – Tajā tikai nelielas plaišņas. – Uz kuriem tika izsūtītas tautas? – Baltiešu izšķaidīšana. – Kāpēc sāka ar virsniekiem? – Atlases principi tautu izsūtīšanā. – Baltiešu un rietumukraiņu izsūtīšana 1948.–1951. gadā. – Kas vēl ietilpa Staļina plānos? – Baltijas lēmumi un izsūtāmo kategorijas. – Kā augusi izsūtīšanas tehnika. – Igaunī etapā. – Karš kā glābiņš to gadu lūgšanās. – Sibīrieši sagaida silti. – Komjaunatnes aktīvs. – Kā nopirka 10 vagonus ar izsūtītajiem pie Čulimas. – Hakasijas raktuvēs. “Arteļnieki”. – Salīdzinājums ar rūpnīcu dzimtcilvēkiem. – Specpārvietotie kolhozā: kolhozs un nometne vienlaikus. – Baltiešiem – cērte un lāpsta! – Sadzīves ainas. – “Pilsoņu tiesības” kā vēl viena svaru bumba. – Ai, cik vienveidīgi!

Vācieši, grieķi, korejieši Kazahijas izsūtījumā. – Nepakļāvīgie čečeni. – Notikums ar Hudajevu dzimtu. – Asinsatriebības nozīme.

5. nodaļa. KAD TERMIŅŠ BEIDZIES

Sapņi cietumā par trimdu. – Iekritu arī es. – 50. gadi. – Izsūtīto priekšrocības salīdzinājumā ar šķietami atbrīvotajiem. – Cietumnieku māņticības likumi atbrīvošanas brīdī. – Braucam uz dienvidiem! – Vēl viens atbrīvojums. – Vladimirs Aleksandrovičs Vasiļjevs. – Ērika Andersena jaunās pēdas. – Hipotētiskā versija par viņu. – Izšķirošais brīdis: tev nozīmē dzīvesvietu. – Augstākā atziņa: nelocīties. – Mūžīgais izsūtījums, kas neiet kopā pat ar padomju likumiem. – Bet vai čeka būs mūžīga? – Izsmiekla pilnā Vasiļjeva iecelšana. – Mūsu pēdējais etaps. Izsūtītos pieņem čeka. – Eju pieteikties par skolotāju. – Pieņemšanā rajona izglītības nodaļā. – Mēnesnīcas nakts cietuma pagalmā. Dzīves sākums. – Un Tirāna nāve.

6. nodaļa. CIK LABA DZĪVE TRIMDĀ

Rakstu brīvu lugu. – Pārcenošanas agonija rajona patērētāju nodaļā. – Mana sacelšanās. – Kā mani pieņēma par skolotāju. – Mācīšanas īpašā nozīme izsūtītajiem bērniem. – Kazahu bērniem. – Skolotāju apspiestība. – Mitroviča cīņa ar administrāciju. – Izsūtītie piedalās vēlēšanu komēdijā. – Grigorija M-za dzīvestāsts. – Kā tiesāt? – Kur ir robeža piedošānai?

Dažu trimdas vietu privilēģijas dienvidos. – Trimda Kazahijā ir labāka par kolhozu Ukrainā. – “Vorošilova amnestija” 1953. gada 27. martā. – Kā tā izpau­dās Kokterekā. – Trimdas atvilkums pēc Berijas krišanas. – Es biju laimīgs. – Apskaidrotais skatpunkts. – “Adenauera amnestija” 1955. gada 9. septembrī. – Negribu uz galvaspilsētām! – XX kongress un trimdas beigas. – Atkal Lubjankā. Reabilitācijas kārtošana.

7. nodaļa. ZEKI BRĪVĪBĀ

“Atbrīvojums” zem Gulaga debesīm. – Izsūtījumu zaudējušie. – Kā Natālija Stoļarova lūdza patvērumu nometnē pārnakšņošanai. – Visur ir vajātie. – Kad draugi ir aizsmērējuši tavas fotogrāfijas. – Kad priekšroku dod ātrai nāvei. – Saprātīgie zeki paliek nometnes tuvumā. – Kā viņi dzīvo. – Jo ilgāk esi sēdējis, jo mazākas cerības uz pensiju. – “Ivana Deņisoviča otrā diena.” – Uz vienu pusi pietiek uzacis saraukt, uz otru – jūdz kaut simt vērsu. – Reabilitācijas cena. – Izziņa... – Kā lai nākamās paaudzes zinātu?

Brīvība atslābina. – Uztvere. – Atbrīvošana kā nāves paveids. – Bēgšana vien­tulībā. – Lai tev nekas nepiederētu; no zonas līdz zonai. – Grūti ar tiem, kam labi klājas. – Tie, kas, tieši otrādi, grib panākt nokavēto. – Vai lepoties ar pagātni vai aizmirst, aizmirst? – Kā lojālie iekļaujas padomju dzīvē? – Aizmirst – vai tā nav pārāk dziļa verdzība? – Miesa slikt. – Aizmirst kā zaglis, kas *pārtraucis zagt*. – Personības noturība? – Bet kā to var – a i z m i r s t? – Lasu lekciju sieviešu kolonijā. – Nometnes badu var atdzīvināt vienā dienā. – Ilgas pēc vietām, kur esi sēdējis. – Bet mēs protam atcerēties arī labo. – Zeki, varenā cilts, kas nepadodas grūtsirdībai. – Jauns mērs lietām un cilvēkiem.

Vīra un sievas šķiršana uz 10, 20 gadiem, atradināšana. – Kad brīvībā satiec savus izmeklētājus, savus nometnes saimniekus, savus nodevējus. – Veltīgi ir meklēt taisnību pret viltus liecību devējiem un neliešiem. – Pērkons pārskrien bez lietus. – Privilēģijas apmelotājiem atbilstoši kriminālkodeksam. – Annas Čebotares-Tkačas lieta. – Kur vēl bijis tik daudz nesodītu ļaundarību?

Septītā daļa. STAĻINA NAV

1. nodaļa. KĀ LAI TAGAD ATSKATĀS

Mēs gaidījām taisnību pēc savas nāves. – Īsā un nelielā spraudziņas pavēr­šanās. – Pēc “Ivana Deņisoviča”. Neaptveramais sprādziens presē. – Vēstuļu lavīna. – Mūsu ienaidnieku vēstules. – Neizpratnes bezdibenis. Mēs pārstājam būt vienota tauta.

Kā slēpa melus. “Slava Partijai!” – Arhipelāga piesegšanas veidi. – Lāsts starptautiskajam imperiālismam! – Ortodoksāļu slepenās partijas sapulces. – Vai pieļaujama cīņa pret priekšniecību? – Kā lojālajiem paglābties uz citu rēķina? – “Kāpēc Šuhovs necīnījās?” – Komunisti vai vienkāršais Ivans? – Komunistiskās preses pasakas. – Padomju rakstnieku pasakas. – Cik labas ir nometnes šodien. – Komanda: vispār apklust un nerunāt par nometnēm!

Hruščovs un Tvardovskis ticēja, ka “Ivans Deņisovičs” ir par pagātņi. – Bet arī es noticēju! – Neviens nelaimju kauss nav mums par lielu. – Tagadējo zeku vēstules. – Un atkal pavīd Arhipelāga kontūras. – Visas mūsu sabiedrības spēka līnijas ved uz tirāniju. – Kā zeki lasīja grāmatu, ko “atļāvusi partija”. – Un kā to lasīja nometnes apkaimē. – Nedova skulptūras liktenis.

Nepiedodiet fašistiskajiem bendēm! – Bet mēs nezinājām, nesapratām... – Un vainīgi ir nevis izmeklētāji, bet paši ieslodzītie. – Īsu britiņu viņi bija tramīgi. – Kā drošībniekiem nokalpot līdz pensijai. – Arhīvu tīrīšana. – Jūs baidāties no mums un no mirušajiem! – “Laiks rehabilitēt jēdzienu “tautas ienaidnieks””

2. nodaļa. VALDNIIEKI MAINĀS, ARHIPELĀGS PALIEK

Īpašās nometnes – Staļina mīļotie lolojumi. – To atvilgums pēc Staļina nāves un Berijas krišanas. – Iekšlietu ministrijas darbinieki lūdz nesaukt viņus par berijiešiem. – “Sabiedriskās pašdarbības” pasākumi, taču pamats nav īstais. – Ārpuszonas stāvoklis. – Atslogošanas komisijas. – Arhipelāgs un iekšlietnieki uz bojāejas robežas.

Kā vajadzēja izskatīties zeku īstenajai atbrīvošanai. – Kurš ir tas, kam būtu jālūdz piedošana? – Vainas atzīšana – cena par atbrīvošanu. Brīvības ēra prokurora mantijā. – 1955.–1956. gads – Arhipelāga liktenīgie gadi. – Vai toreiz nevajadzēja likvidēt Arhipelāgu? – Kur Hruščovs izlietoja savu varu. – Praktisko darbinieku pretuzbrukums. – Hruščovs nostiprina soda nometnes laikā no XX līdz XXII kongresam.

Mūsu vēsturei pienākušas beigas. – Jauni liecinieki laikā pēc Hruščova. – Vladimira centrālcietums cara laikā un padomju laikā. – Atkal “kolonijas” un Labošanas darbu koloniju galvenā pārvalde. – Četri režīmi. – Sunim zem astes jūsu labā uzvešanās! – 1961. gada reformas mērķis: atkal padarīt ieslodzīto vadāmu. – Aizrijies ar to paciņu! – Ieslodzītajiem sapņos rādās maize. – Nometņu saimnieku cietpaurība jautājumā par paciņām, piensumiem, naudas sūtījumiem, nometnes veikaliņiem. – Pārtikas norma 60. gados. Bads. – Brīnumdaris Režīms. – Īpašais režīms, svītrainais. – Cik viegli elpot kļuvis Praktiskajiem darbiniekiem. – “Sabiedriskā” (kuņu) darbība nometnēs. – Īpatnis Vaņa Aleksejevs. – Politnodarbības,

radio, skolas. – Nošķiršana pēc dzimumiem. – Novērotājas komisijas un Gaļinas Fiļipovas pieredze. – Nometņu “audzinātāji” paši savā vērtējumā un ieslodzīto atmiņās. – Ticiet laikrakstiem.

Es eju uz instancēm rūpēs par Arhipelāgu. – Kā esmu sasaistīts. – Saruna Augustākās Padomes Komisijā. – Saruna ar iekšlietu ministru. – Noziedzības iemeslu pētišanas institūtā. – Vaļširdīgās atbildes.

3. nodaļa. LIKUMS ŠODIEN

Politisko nekad nav bijis, vēl jo vairāk to nav tagad... – Novočerkaskas sacelšanās, 1962. gada 1. un 2. jūnijs. – Virsnieka pašnāvība. – Apšaušana ar sprāgstošajām lodēm. – Apspiešanas fāzes. – Politbiroja manevri. – Sekojošie sodi. Nemieri Aleksandrovā un Muromā. – Masu nemierus neuzskatīt par politiku. – “Dialogs” ar Baznīcu: ar autogēnu un traktoriem. – Baptistu tiesas prāva Ņikitovkā 1964. gadā. – Viņu rēķins par vajāšanām. – 25 gadu termiņi, kas nav atcelti, neraugoties uz likumu. – Joprojām sēž Staļina krustbērni. – Kad Rietumu kreisie visu sapratīs...

Izrēķināšanās tā pati, tikai ar bitoviku kodeksa pantu starpniecību. – Smelova lieta. – M. Potapova lieta. – Likuma blāķis ir nekļūdīgs. Attaisnojumu un pārskatīšanos nemēdz būt. – Rjazaņas apgabala tiesas ainiņa. – “Piekabe” – paņēmieni, ko pielieto pret nevainīgu cilvēku. – Ivana Briksina bojāeja. – Dekrēts par liekēžiem. – Nu jau vairs nesola, ka noziedzība beigsies. – Mūsu Likumam ir atpakaļejošs spēks. – Atskaite par tiesu pirms pašas tiesas (Tartu, 1961. g.). – Viltus liecinieki dzīvo, cepuri kuldami. – Nesodīti ir kuņas slepkavas un prokurori – slepkavas. – Likuma svaidīšanās. – Aizkulišu lēmumi. – Dedzinošā netaisnība. – Likuma nav.